ЦIЕЙ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН, ХЬАМСАРА КХАЛНАХ!

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО
свет

№ 20 (2541)
Кхаьра
8
март
1961 шу
Мах 2 кап.

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

Укх сурта тIа шоана гу Саясановски района Жданова цIерахча колхоза председатель Докуева Курбика. Деррига а 20 шу мара даьннадац цун. Ший балха говзал а хьинар а дIагайтар Курбикас колхоза звеньевая а доярка а йолча хана. Цудухьа хержар из укх шера шоай собрание колхозникаша председателлалла.

Ираз долаш вахар да хIанзарча вайнахьа кхалнахагара дар. Курбика санна бола мехкарий доккхача гIулакхашта ахийтаро хьахьох из. Сакъердаме дезду цар массане а тахана ди.

Сурта тIа: Докуева Курбика.
П. НАТАНОВА сурт.

САКЪЕРДАМЕ, БАРТ ТАЙНА ЧАКХДАЬЛАР ХОРЖАМАШ

5-ча марта вай республикерча къахьегамхой депутатий моттигашкарча Советашка хоржамаш хилар. ЧIоагIа дог гIоздаларца кхажамаш тайсар къахьегамхоша коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташта. Ерригача городашка а юрташка а сакъердамеи барт тайнеи чакхдаьлар хоржамаш.

НАЬСАРЕН РАЙОН. Доккха цIей хилар Наьсарен районерча къахьегамхошта моттигашкарча Советашка хоржамаш деча дийнахьа. Дукха хIама, ца эшаш берригa харжархой дийнахьа 12 сахьат даьлча кхажамаш тайса баьлар.

«Октябра 40 шу» яхача совхозерча ТIой-Юртарча харжархоша райсовете депутаталла хержаб райвоенком Павлов, совхоза Iаьсий леладеш йола Котиева, иштта кхыбараш. «Духхьашха дог гIоздаларца кхадж тосс аз тахан коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташта»,—аьлар совхоза статистика Цороева Тамарас.

Массанел хьалха кхадж тессача Долакха-Юртарча 82 шу даьннача Парижев Ислама аьлар: «Со дог тийша ва укх хоржамаша наьха вахар а Даьхен низ а лакхбергхиларах. Кусиева Зайдат санна болча депутаташа кхоачашдергда наьха хьашташ».

«Назрановский» совхозерча къахьегамхоша юртийи районнии Советашка депутаталла хержаб цIи кеза доярка Барахоева Лемка, Яндарерча отделенера тракторни бригада бригадир Евлоев Баматтири, иштта кхыбараш.

Хь. АРАПИЕВ.

МАГIАЛБИК. Ремстрой конторера каменщица Матиева Роза, СМУ каменщица Пешхоева Iайнаl, НПУ ТК тракторист Попов, НПУ начальник Плиев Султан, РМЦ слесарь Алероев, «Ингушский» совхоза доярказш Галаева Зина, Евлоева Надифа, звеньевая Бокова Маржан, иштта кхыбараш хержаб МагIалбикерча къахьегамхоша городскойи юртийи Советашка.

№ 4 йолча участке массанел хьалха кхадж тессача 2-ча промысла грузчика Мамиргов Мидас аьлар: «Сона дика хов депутаташа, шоай низ кхо ца беш, наьха хьашташ кхоачашдергхилар. Иштта дог тийша ва со цар къамашта юкъера доттагIал чIоагIдерхиларах а».

№ 2 йолча участке кхадж тессар 80 шу даьннача цIеча партизана, персональни пенсионера Омаров Махьмада. Дукха хана денз хьавоагIа из хоржамашка дакъа лоацаш. Эггара хьалхагIа кхадж тессар цо укх хоржамашка. Цо аьлар: «Граждански тIема тIа Советий Iаьдал бахьан долаш Iоъахийта шийи зехьа дайнадац. Денгара ди массаз доала хозлуш доагIа наьха вахар. Со воккхий веш ва ер вахар бахьан долаш лийтарех се хиларах».

А. ХАРСИЕВ.

ГРОЗНЫЙ. Дог гIоздаьнна болаш кхадж тессар Старопромысловски мехкдаьттахоша дIадахача кIиранд дийнахьа. Болхлой поселкаш екайора Iурра денз сарралца лийкхача ашараша а даьхача иллеша а.

Къаьстта чIоагIа сакъердалуш, гIадбаха бар къаьнарча мехкдаьттахочун—цхьоалагIча промысла заведующе —Михаил Алексеевич Еронина дезал. Цунахи геолог йолча цун несех Любовь Павловнахи шоаш чIоагIа тешаш хилар дIахайтар цар новкъосташа: Старопромысловски районни Совета депутаталла баха кандидаталла оттабир уж.

Итташ шераш да мехкдаьтта промышленносте Михаил Алексеевича дика болх бу, хIаьта цун нус Любовь Павловна — «Старогрознефть» яхача мехкдаьтта промыслови управлене йоккхагIа йола геолог я.

ДоттагIашеи новкъосташеи дукха ловцаш даьхар цу дийнахьа Еронингlарна.

К. ТИМОФЕЕВ.

ВIалла ца хиннача тайпара сакъердаме дар хоржамаш хинна ди Ленински районерча хьехархой училище. Дика кийчъяьяр № 43 йола хоржамий участок. Хоржамий участок тоаеш, дика дакъа лаьцадар училищерча студенташа, хьехархоша. Студенташа дика концерташ оттадир харжархошта. Городскойи районнии Советашка хержар укхаза «Гортопа» директор Висханов Зайнди, швейни мастер Петухова, техникий театра болхло Мациева Фатима, республикерча прокуратура воккхагIа вола следователь Джамбулатов Махьмад, педучилища хьехархо Безрукова Анна, ССКП горкома секретарь нов. Симарзин, иштта кхыбараш.

Харжархоша кхажамаш тайсар халкъа дикагIа болча къонгаштеи мехкараштеи.

— Аз тахан кхадж тосс коммунистически партеи Советски Iаьдалеи духьа, халкъа вахар кхы а сийрдагIа хилийтар духьа, къамашта юкъе доттагIал кхы а чIоагIдалийтар духьа, —аьлар бытообслуживане комбината болхлочо нов. Нистшаева Эмира.

№ 2 йолча химзавода болхлочо Богатырев Тимофея аьлар: «Вай город дегIаяр а, наьха вахар кхы а дикагIа тоадалар а, деррига адамаш машаре дахар лов сона. Цудухьа тосс аз тахан кхадж а».

Кхычахьа санна, 43-ча участке а доккха цIей хиннадар 5-ча мартах. ГIалгIай, эрсий, нохчий, эрмалой, иштта кхыча къамех болча харжархоша шоашта юкъера доттагIал кхы а чIоагIдар духьа тайсар цар цу дийнахьа кхажамаш.

Хь. МАГОМЕДОВ.

Хьайбай продукташ кийчъяр

(1 март хьаотташ, I квартала плана проценташца)

Районаш	Дулх	Шура	Фуаш	Районаш	Дулх	Шура	Фуаш
Курчалоевски	146	57	27	Нгурски	56	66	24
Ножай-Юртовски	137	34	92	Шелковской	54	59	81
Саясановски	116	89	200	Урус-Мартановски	53	69	40
Советски	109	77	20	Каргалински	52	57	66
Первомайски	108	68	11	Надтеречни	50	50	10
Веденски	100	44	56	Грозненски	47	69	40
Гудермесски	81	71	59	гор. МагIалбик	43	53	21
Ачхой-Мартановски	56	68	76	Наьсарен	29	57	8
				Шалински	28	70	36
				Сунженски	19	79	29
				Ерригача республике	51	67	42

СОВЕТСКИ КХАЛНАХАГА

Дунен тIарча кхалнаьха дезача денца—8 мартаца дийзза ССКП Центральни Комитето даь кхайкарал

Деза новкъостий кхалнах, советски халкъа сий долл мехкарий, коммунизм хьинаре хьалъераш.

Дунен тIарча кхалнаьха дезача Денца, деррига дунен тIарча къахьегача кхалнаьха барт-цхьоагIон Денца, 8 мартаца шо даькъал а дувцаш, дIайха моаршал хоатт шуга Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето.

ССКП хургйолча XXII съезда Iалаьмате чIоагIа политически а производственни а хьинар айдаьча хьал тIа дезду укх шера советски халкъо 8-ча марта Ди. Вай йоккхача Даьхен массе милинге Iалаьмате чIоагIа яржаш йоагIа парте съезда сийна, 1961-ча шера — семилетка кхоалагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра лелаю социалистически яхь. Яхьа юкъе ух промышленни предприятешкара, стройкашкара, колхозашкара, совхозашкара бIаьш а эзараш а коллективаш, миллионаш къахьегамхой. Цу ше маярра дерригача халкъа яхье дизза дакъа лоацаш ба вай сий дола советски кхалнах.

Юрта боахама массе дакъа кхы дIахо а сихха низ болаш дегIадоаладара программа оттаяьча ССКП ЦК январски Пленума решенеш, дерригача советски халкъо санна, массане а чIоагIа могаяь тIайийцар советски кхалнаха. Пленума решенеша къаьгга дика хьахьокх къахьегамхой хьал-торо тоаяра даиман йоакхо еш, советски халкъа вахар кхы а хозагIа, кхы а гIозагIа хилийтара, советски наха тIехь-тIехьа дукхагIа эшаш йола продукташ мамогга кастагIа шортта хилийтара хадданза тIакхувш Коммунистически парти хилар.

Шийи творчески къахьегамца советски халкъо чIоагIа лард еллай халкъа боахама деррига доакъош кхы дIахо а дегIадоаладара, ворхI шера план дика ка а йоалаш ханал хьалха кхоачашъяра. 1960-ча шера план ханал хьалха кхоачашъяьй вай промышленносто.

Семилетка хьалхарча шин шера заданел совнагIа арахийцай 11 миллиарди 300 миллиони сома маьха (кердача маьхашца) производства средствашинаха эша хIамаши.

Дикка толамаш даьхад юрта боахам дегIабоалабеча а. Дуккхача районашка хаоттама хьалаш во хиннадоллашехьа а, беррига мохк бIарчча хьайийцача 1960 шера даьккха а ийца а ялат 1959 шерарчул дукхагIа да. Ялаташ дIадувш дола лаьтташ соахка 6,7 миллион гектар шердаьд. ССКП ЦК январски Пленума решенеш чакх а йоахаш, кхоачамбоацараш дIа а доахаш, хьалха латтача болхлошта карагIдаьннаращца нийс а луш, колхозийи совхозийи къахьегамхой бIаьстан юхье кхашка деча балхашта шерра кийчо е болабеннаб, вай Даьхенна лаьтташцареи хьайбашкареи йоаха продукташ дукхагIа ялар духьа.

Хадданза тоалуш латт вай халкъа вахара хьал. ДегIаух болхлойи колхозхойи реальни доходаш. ДIадахача шера вай мехка чакхдаьккхад беррига болхлойи гIулакхера нахи ворхI а ялх а балха сахьатага боахилга. Исторе чухь эггара хьалха тIа а ийца чакхдоаккхаш латт болхлоштеи гIулакхерча нахаи тIера налогаш Iояхара хьакъехьара Закон. Семилетка йолаелча денз городашкеи болхлой поселкашкеи бахача нахага 165 миллион квадратни метр чуIе моттиг, е 4 миллиони 600 эзари квартира кхьчай, хIаьта юрташка колхозхошеи интеллигенцеи цу шерашка хьалдаьд 1 миллиони 400 эзари совгIа чуIе цIенош.

Дуккха лагIаш дола ракета хьаеи урагIъяхийтеи, хIаьта иштта планеташта юкъе лела автоматически станци хьаеи Венера яхача планетага яхийтеи аьттув баларо дерригача дуненга дIахьекхар советски Iилманеи техниканеи карагIдаьнна доккхий хIамаш.

Вай Даьхено даьхача цу дерригача толамашта юкъе доккха дакъа лаьца а лоацаш а ба советски кхалнах.

Советски Союзе хьинаре дакъа лоац кхалнаха пачхьалкхен, политически, боахама, Iилма, культура вахарца. Доккха дакъа лаьцар цар Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци котъяккхар духьа лоаттабаьча къовсаме. ЧIоагIа къахьийгад цар мехка индустриализаци ечеи юрта боахама коллективизаци ечеи. Сийлахь-боккха Даьхен тIом латтача хана фронте а тыле а дерригача халкъаца цхьана деналцеи къонахчалцеи фашизм эшаеш коталонаш йоахар цар, хьинаре дакъа лаьцар тIемо даь доккхий зенаш дIадоахача. ХIанз, вай мохк прогрессивни мел долча адамашта хьалха а этта коммунизме бодача хана, советски кхалнаха шоай деррига низаш а кхетамаш а дIател социалистически Даьхен низ дIахо чIоагIбара гIулакха, тIагIертта къовсам лоаттабу коммунизма материально-технически база хьаяр духьа.

Вай доккхал а деш белгалду партеи халкъои керда, кортамукъеи сакхетамеи а болаш коммунизм бахьан долаш къовсам лоаттабу, шоай даьхени шоай кхелеи бокъонца дай бола кхалнах хьалкхебаь хилар. Кердача общества сага хила еза дика оамалаш хьахьоккхача коммунистически къахьегама тIехьарча Iалаьмате дикача боламе дакъа лоацарий мугIарашка йоаггIаш йола моттиг лоац советски кхалнаха а. Дерригача халкъо хам бу къахьегама толамашца, коммунизма идеяшта боарам боацаш мутIахьа хиларца вай мехка сий даьккхача, колхозашкеи кхычахьеи деча балхаш тIа хьалха латтача кхалнаьха. Царех я вышневолоцки прядильщица Гаганова Валентина, ивановски ткачиха Вечерова Юлия, Украински ССР Тернопольски областа Сталина цIерахча колхозера звеньевая Долинюк Евгения, омски свинарка Перешивко Татьяна, Литовски ССР-ера свинарка Багданайте Она, дуккха кхыбараш.

Советски Iаьдал латтача шерашка овлангара денз дувцамаш хиннад хьалха пачхаьа Россе йистошка даьхача къамий мехкашкарча кхалнаьха вахар чу. Хьалха тоIабаьи бокъо йоацаши баьхка пачхахьа, помещикий, буржуазе, феодально-байски Iаьдалий лаьш хинна Средни Азе, Казахстане, кхыча советски республикашка бахача кхалнахах цхьатарра бокъонаш йола, керда, общество хьинаре хьалъераш хиннаб. Халкъа ираз бахьан долаш шоаш хьегача къица шоай сий даьккхад Советски Малхбоалерча кхалнаха. Боамби чуэцача керда гIулакх доладарца дика хьокхам белар узбекски колхозница-механизатора Ахунова Турсунойс. Цун хьокхам хьаллаьцаб эзараш болча кхыча кхалнаха. Царна юкъе я азербайджански колхозница—боамби чуэца машин лелаю Мехтиева Ковсар, шура дукха яхарца шийи сий даьккха Арменера доярка Аветисян Ашхен.

Производства новатораш болча кхалнаьха опыто дика тешал ду коммунизм хьалъеча метте кхалнаьха хьинар тIехь-тIехьа совдувлаш хилара.

Дешаре а, халкъа унахцIено лораеча а, Iилме а, технике а, литературе а, искусстве а — массанахьа доккха беркат а доалаш хьинаре къахьегаш ба вай кхалнах.

Советски кхалнаха Даьхенна даьча Iалаьмате доккхийча, дикача гIулакхий чIоагIа хам бу Коммунистически партеи Советски правительстваи. Советски Союза Турпал яха цIи еннай кховзткъе ялхайтта кхалсага. Социалистически Къахьегама Турпал яха цIи еннай 2.874 кхалсага, царех 24 кхалсага «Марси Гони» яха медалаш шозлагIа еннай. Советски кхалнаха 1.143.898 ордени медальи еннай.

Дерригача халкъаца цхьана вай мехка политически а общественни а вахаре, пачхахьалкхенна доал деча хьинаре дакъа лоацаш ба советски кхалнах. Халкъо СССР Лакхехьарча Совета депутаталла хержача наха юкъе 366 кхалсаг я. Союзнии автономнии республикай Лакхехьарча Советашка 2.500 совгIа кхалсаг хержай. Миллионаш кхалнах ба партийни, профсоюзни, кагирхой, кхалнаьха, кооперативни, иштта кхыча общественни организацей балхаш тIа дакъа лоацаш.

Кхалнаьха къахьегам а цар вахар а аттагIа хилийтара дукха хIама даьд Коммунистически партеи Советски пачхахьалкхенои. Шерагара шерага дукхагIа хул социально-культурни гIулакхашта, дешара, халкъа унахцIено лораяра, социальни Iалашонна, дукха бераш долчеи цхьаь болчеи ноаношта пособеш телара хьежадеш дола ахчаш.

ДукхагIа хул бераш деча исташта дола цIенош, берий яслеши бешамаши, дIаьхдаьча ден группаши пионерски лагераши. Алхха 1961 шера берий бешамаши яслеши лелаярга бюджета средстваех дIадохийтаргда 1 миллиарди 200 миллиони сом совгIа ахча, е дIадахача шера дахийтачул 16,4 процент дукхагIа. Укх шера берий бешамашкеи яслешкеи 4.740 эзар бер хургда. ЛоархIам болаш дукхагIа хургья школаш-интернаташ. 1961 шу йистедоалаш цар чу дешаш а кхетадеш а 1 миллион бер хургда, е 1960 шера хинначул 67 процент дукхагIа.

Вай мехка чIоагIа сий деш а лоархIаш а я берий нана— кхалсаг. Бераш кхетадеш кхалнаха беча балха боккха мах бу Советски пачхахьалкхено. 65 эзар совгIа йолча кхалсага «Мать-героиня» яха цIи еннай, 7 миллион гаргга йолча кхалсага «Материнская слава» яха орденаши «Медаль материнства» яха медалаши еннай.

Политически а культурни а хьакъехьа советски кхалнах Iалаьмате чIоагIа дегIабахкаро, цар хIама хьадеш къахьегаш доахача толамаша кхетам а лу, дог ура а увттаду, новкъостал а ду дерригача социалистически мехкий къахьегаш болча кхалнаха керда вахар цар хьалдеча.

Советски Союзеи социализма дерригача мехкийи опыто хьахьокх алхха социалистически обществас—дунен тIа эггара гуманнегIа а нийсхо йолашагIа а йолча обществас мара кхалнах бизза лоала кIалхара боахарг ца хилар, царна паргIато а маIача наха нийсса бокъо а лург ца хилар, низ-Iоткъама, бе болх боацаш хилара, къела кIалхара боахарг ца хилара, дегIабахка, говзал лакхъе, общественнии политическии вахара юкъе дизза дакъа лаца царна доазув доаца йоккхий торонаш лург ца хилар.

Цу боккхача хьокхамо капиталистическии колониальнии мехкашкарча къахьегаш болча кхалнаьха низ кхы а чIоагIагIа лакхбу социальни а национальни а низ-Iоткъама кIалхара бала цар лоаттабеча къовсаме. ДегIа а бозгIа, шер а лу колониальни лоала, эксплуатацена, низ-Iоткъама кIалхара бовла, шоай вахара бокъонаши паргIатои бахьан, шоай лоIаме хилара тIехьа, демократена тIехьа, социализманеи машараи тIехьа лоаттабу кхалнаьха денал дола къовсам.

Дерригача мехкашкарча кхалнаха машара тIехьа, тIемаи герз хьадараи духьал къаьстта чIоагIа хьинар долаш къовсам лоаттабу. Советски Союзах, социалистически лагера дерригача мехкех, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойи боламах машар бахьан тIагIерттаи хадданзеи къовсам лоаттабераш лерхI цар, цар чIоагIа могаю массане а деррига герз Iодиллах, колониализма сий доаца система дIаяккхарах йола СССР-а предложенеш.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитет

ССКП обкомеи, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советеи, облсовпрофа Президиумеи

1960 шера хьажкIаш дика хьувкъаяр духьа Нохч-ГIалгIай республикерча районаша, совхозаша, колхозаша, отделенеша, бригадаша, звеноша лелаяьча социалистически яхьа итогашка а цу культурах дола ялат пачхахьалкхенна дIадалара план кхоачашъярга а хьежа, ССКП обкома бюроси, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советои, облсовпрофа Президиумои СОЦАМ БАЬБ:

ХьажкIаш хьувкъаяраи цу культурах дола ялат пачхахьалкхенна дIадалараи йола план ерригача районо тIехкхоачашъярах карара кара тела ССКП обкомеи, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советеи, облсовпрофеи ЦIе байракхаш хьожае:

районий хьалхарча групперча Сунженски района (ССКП райкома секретарь нов. Синяткин, райисполкома председатель нов. Доненко) — хьажкIаш дIайийнача дерригача лаьттара хIара гектара тIара 29,5 центнер фуальяьха хьажкIаш а йоахаш, пачхахьалкхенна хьажкIаш дIаялара план 102 процент кхоачашъярах;

районий шоллагIча группах йолча Грозненски района (ССКП райкома секретарь нов. Чадов, райисполкома председатель нов. Дудник) — хьажкIаш дIайийнача дерригача лаьттара хIара гектара тIара 25,5 центнер фуальяьха хьажкIаш а йоахаш, пачхахьалкхенна хьажкIаш дIаялара план 114 процент кхоачашъярах;

районий кхоалагIча группах йолча Первомайски района (ССКП райкома секретарь нов. Шадиев, райисполкома председатель нов. Бузуртанов) — хьажкIаш дIайийнача дерригача лаьттара хIара гектара тIара 23,6 центнер фуальяьха хьажкIаш а йоахаш, пачхахьалкхенна хьажкIаш дIаялара план 114 процент кхоачашъярах.

Шоаш леладеча лаьтташкара хьажкIаш дика хьувкъаьча хьажкIаш лелаеча звеной звеньевойшта, полеводческии комплексии бригадай бригадирашта, отделеней управляющешта тешалаш а долаш, «Нохч-ГIалгIай республикера дикагIа вола хьажкIаш лелаер» яха цIи лойла, уж республикански Сийлен Доска тIа а боахаш.

СИЙЛЕН ДОСКА

ССКП обкомои, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советои, облсовпрофои баьча соцамах республиканский Сийлен Доска тIа боах «Нохч-ГIалгIай республика дикагIа вола хьажкIаш лелаерхо» яха цIи луш бола звеньевойш:

Тайпан цIи, цIи, даь цIи, мича, фу болх бу.	кхаш га	хIара гектара тIара яьнна центнер	кхаш га	хIара гектара тIара яьнна центнер
Районий 1-гIа группа:				
Урус-Мартановски				
Бараев Салаудин — «Горец» совхоза звеньевой	32	86	—	—
Чикуев Османа Султан — «Предгорный» совхоза звеньевой	30	60,0	—	—
Шалинский район				
Зармаев Абдурашида Абдул-СаIид — «Джалка» совхоза звеньевой	20	141,8	30	503
Музыкаева Малика — «Шалинский» совхоза звеньевая	15	105	—	—
Зубайраев Саид-Эми — «Шалинский» совхоза звеньевой	20	95,9	—	—
Джамалаев Тата — «Джалка» совхоза звеньевой	30	75,2	43	698
Косумова Хьава — «Джалка» совхоза звеньевая	20	57,6	—	—
Селимсултанов Гезмахьмад — «Джалка» совхоза звеньевой	20	59,5	—	—
Наьсарен район				
Кусиева Зайдат—«Октябра 40 шу» совхоза звеньевая	30	108,5	—	—
Курчалоевски район				
Ильясова Джансари — Ленина цIерагIча колхоза звеньевая	15,5	68,2	—	—
Эльтиева Хавра— Ленина цIерагIча колхоза звеньевая	16	66,8	—	—
Абубакарова Курман—Ленина цIерагIча колхоза звеньевая	10,5	66,6	—	—
Гамбулатова Хижан — Ленина цIерагIча колхоза звеньевая	17	64,5	—	—
Ачхой-Мартановски район				
Матаев Беро—«Лермонтовский» совхоза звеньевой	—	—	72	640
Шаврин Петр Иванович — «Самашкинский» совхоза звеньевой	—	—	12	726
Сунженский район				
Житков Михаил Осипович — «Победа» яхача колхоза звеньевой	10	68	—	—
Болгаров Иван Сергеевич — «Цlеча Эскара» цIерагIча колхоза звеньевой	50	62	—	—
Аксютенко Иван Павлович «Путь к коммунизму» яхача колхоза звеньевой	100	60	—	—
Тимошенко Яков Иванович — «Путь к коммунизму» яхача колхоза звеньевой	—	—	50	750
Оленко Виктор Иванович — «XX партсъезда» цIерагIча колхоза звеньевой	—	—	108	650
Доманов Николай Андреевич — ЦIеча Эскара цIерагIча колхоза звеньевой	50	60	—	—
районий 2-гIа группа				
Грозненски район				
Альбеков Хаваж — «Грозненский» совхоза звеньевой	—	—	100	405
Закаева Александра — «Советская Россия» яха колхоз звеньевая	100	62	—	—
Ахматов Ваха — «Советская Россия» яхача колхоза звеньевой	100	62	—	—
Каргалински район				
Елларионова Мария Александровна — «Октябра 12 шу» яхача колхоза звеньевая	18	52	—	—
Гудермесски район				
Шаипов Муса Алиевич—«Дружба» яхача совхоза звеньевой	26	56,3	—	—

ИРАЗЕРЧА ВАХАРА НОВКЪА

Дунен тIа йоккхий белгалонаш лььхай зама хийцача 1917-ча шеро, турпалерча Октябро. Царех цаI я вай мехка, дунен ялхлагIа долча дакъ тIа кхалсага вахар хувцадалар. Советски Iаьдало еннай кхалсага маIача сага нийсса бокъо. Сага бокъонаш кхаьчай эксплуататорех мукъадаьннача халкъа демократе мехкашкарча кхалнахага а.

Вай сийрдача вахарчухь цхьаккха а моттиг яц кхалсаго маIача сага нийсса дакъа ца лоацаш.

Иштта дац кхалнаьха вахар капитала мехкашка, саго саг воацавеча дунен тIа, хила йиш а яц цига бокъонца йола демократи, хIана аьлча рузкъан даьшта пайдана дац массанена а цхьатарра демократически бокъонаш хилар. Буржуазни мехкашкара кхалнаьха бокъонаш хьайовзийт укх тайпарча масалаша: Аргентине паччахьалкхено оттадаьча законах кхалсага бокъо яц марагара хьаяла, Австрале маьре яхачул тIехьагIа школе болх бе йиш яц кхалсага, Англе вузашкарча студентех 6 процент мара дIалацац кхалнаха. Дуккха а доаладе йиш яр цу тайпара масалаш.

Паччахьа Iаьдал долча хана вай мехкарча кхалнахага а хиннай хIанз буржуазни мехкашкара яраш санна бокъонаш. Къаьстта тIехьабиса хиннаб бусалба къамий кхалнах.

Паччахьа Iаьдал долча хана Нохч-ГIалгIай мехка хиннабац дийша вайнаьха къамах бола кхалнах, бIаьхийча наьхеи эпсарийи дезалех йолча массехк кхалсагагара дIайиккхача

ХIанз шоай йижараща, республике дахача кхыча къамий кхалнахаца цхьана, массайолча моттигашка хьинаре къахьегаш ба вайнаьха кхалнах а. Заводе, ферме, школе, тика чу, больнице—массанахьа бIаргагу йоккхий къахьегама коталонаш йоахаш бола гIалгIай, эрсий, нохчий, эрмалой, иштта кхыча къамий кхалнах.

Хьаэцаргья вай МагIалбике. 700-нел совгIа кхалсаг я дукхьал цхьан мехкдаьтта промышленносте болх беш. Школашка, детсадашка, яслешка бераштa хьехам луш а хьалкхедеш а я 300 гаргга кхалсаг, лорий учреждденешка — 297, юрта боахаме — 700 совгIа.

МагIалбике яйза ца Iеш ерригача республике а дIаяйзай «Ингушский» совхоза доярка Галаева Зинай, № 1 йолча мехкдаьтта промысла начальника Паука Марияй, сий долча лора Кагерманова Замирай, заслуженни хьехархочун Лушенко Марияй, иштта дуккхача кхыбарий цIераш.

Советски Iаьдало кхалнаха деннача иразерча вахара белгалонаш дикагIа хьагу цхьаболча кхалнаьха вахара гIулакхаш зийча.

Яндиева Марема (лакхерча сурта тIа) 17 шу мара даьннадац. Из я Советскерча (Инаркъерча) школе хьехархо. ЦхьоалагIча классе хьехцо. Марема йоккхагIа йола йиша Бэла а цу школе болх беш я. Марем педучилищеи Бэла пединститутеи заочно деша а багIа уж. Цар да Элбазкъа пенсионер ва, воша совхоза тайп-тайпара балхаш деш ва. Нана цIагIара цхьадола гIулакхаш дарал совгIа, кхы арахьа болх булургболаш яц. Бакъда къона йижарий-м бац школера болх баь Iеш. ЦIагIа гIулакхаш, кхьдола общественни балхаш ду цар. Марем, комсомолка ше хиларга хьежжа, доахана ферме агитатор а художественни самодеятельносте дика дакъа лоацаш а я. Мареми Бэлеи, портфелаш бе а йоахкаш, школера чубоагIаш байча, дог гIоздоал мехкарий даьи наьнеи. Цу ханна дагадох царна паччахьа замах кхалнаьха хинна баьде вахар, кхалбер дича ца доахаш хинна кхааш, дахчан оаркхона юхера дIаяла бокъо ца хинна лоаман кхалсаг.

ССКП горкомо тIадехкаш дола политически пропаганда хьакъехьара гIулакхаш Iалаьмате дика кхоачашду коммунистка нов. Доценкос. Къаьстта дукхагIа еш цо юридически темаех йола лекцеш. МагIалбикерча горпромкомбинатерча хIамаш тегача вайнаьха кхалнаьха политграмота кружока доал деш я Люба, кружоке ухараша чIоагIа сий а деш.

МагIалбикерча горсовете депутаталла хержай Пешхоева IийнаI (шоллагIча сурта тIа). Из депутаталла харжа аьнна кандидаталла оттайир МагIалбикерча мехкдаьтта промыслай управлене СМЦ-а коллективо. Цу коллективе Iаьржа болх бе ера IайнаI 1959 шера. Цун деналга а хьинарга а хьежжа сий дора IайнаIа коллективо. ГIишлош хьалъяра гIулакх чIоагIа дукха а дезар цунна. Из болх беш хиннача бригадерча каменщица нов. Суконова Катяс хьеха а хьехаш, говзал Iомайир IийнаIа. Ер пхелагIа бутт ба нов. Пешхоева каменщица йола, массахана нормаш тIехкхоачаш а еш.

Орджоникидзе цIерахча городоке, дикача квартире, яхаш я IайнаI. Из ях даь-наьнацеи даь-вешийцеи. Цун да тIем тIа фашисташа вийнав. Нана а къаьстай цох. Цхьабакъда IайнаIах бо хеташ-м яц цун даь-нана. Укх замах вIалла хила йиш а йий саг цхьаь, тобаьккха новкъостий а доттагIий а хилча, цхьанна а хIаманна хьога гIайгIа а яйтаргйоацаш.

Советскерча (Инаркъерча) доахан ферме болхлошта шоай нанас яь йиша санна дукха еза Картоева Аня (кхоалагIча сурта тIа). Аня дикагIа йола доярка я. Ферме хьалтеха доаллача хьокхамий доска тIарча цун тайпан цIера нийсса латта цифра кхьярел йоккхагIа я. Цунга лелабеш 12 етт ба 1960 шера планах 1750 килограмм яккха езача 1950 килограмм шура яьккхар Аняс. Укх шера лаьрхIад цо хIара Iаттагара 2300 килограмм шура яккха.

Юрта Совете депутаталла хержай 5-ча марта нов. Картоева, из хьинаре къахьегаш а коллектива дукха езаш а болхло хилар бахьан долаш. Аня балкхарой къамах я.

Дуккха а ба Аня санна кхыча къамех бола кхалнах «Ингушский» совхозе, цхьан цIен дезал санна вайнаьха кхалнахаца балхаш деш а бахаш а ба уж.

Фу хургда наьха унахцIено лораярали цамогаш хиннараштa дарба дарали дезагIа. Из сийлахьа гIулакх кхоачашду Пседахерча (Долакоарча) больнице болх беш йолча медицински сестрас, комсомолка Чантиева Меритхана (диълагIча сурта тIа). 1957 шера денз болх бу цо больнице. Нальчикерча фельщерски училище заочно 3-ча курсе дешаш а я Меритхан.

Лор хиллалца деша лаьрхIад цо. Из уйла кхоачашъюларг а я цунга. Цу гIулакха мел эшар Советски Iаьдало Iалашдаьд. ХIанз тамашийна хIама дац из. Цох тамаш ергьяо цхьаккха вайнаьха кхалсаг лор ца хиннача паччахьа хана. Лакхера образовани йолаш цхьа воша а институте деша вагIаш шоллагIа вола воша а ва Меритхана.

Дунен тIа эггара демократически долча Советски Конституце бокъонех иразерча вахара новкъа баьннача вай мехкарча кхалнаьха вахар кхы а сийрда доалаш дIагIоргхилрах бола тешам ба вай еза Даьхе денгара ди массаз доала кхы а тоалуши хозлуши хилар.

Хь. ГАЛАЕВ.

Сурта тIа: МагIалбика районера кхалнах (лакхехьара лохехьа) М. Яндиева, I. Пешхоева, А. Картоева, М. Чантиева.

И. ПЛИЕВА сурташ.

Кхалсаг— мехкдаьттахо

Юкъерча школера дийша яьнначул тIехьагIа, малагIча балха тIа яхача, малагIа говзал Iомайича бакъахьа йол-теш, яхаш, дукха уйла йир Инна Сергиенкос. ТIеххьара а мехкдаьттахо хила соцадир цо. Бурув тохача метте лаборанткалла балха болча ший доттагIаша-мехкараша, шоашца лаборанткалла йола, яхаш, хьехараш дора Иннайна. Карабулакски бурув тохача конторе эггара лохехьара разряд а енна лоабата маркхала тохкамаш дара балха дIайийцар Сергиенко.

Юххьанца, балха хьаккхашта яланза йолча хана, чIоагIа хала дар Иннайна из болх бе. Цхьабакъда, коллективо новкъостал дир цунна. Къона йоI долла хIама довза, Iомаде безам болаш хиларах чIоагIа раьза а болаш, гIо дора цунна хьалхе денз болх беш, балха хьаккхашта баьнна болча новкъосташа, дIайовзийтар Иннайна оборудовани, приобораш. Болх дика бовзара, йоккха говзал йола лаборантка хилара Иннайна къаьстта дукха новкъостал дир лоабата маркхалий лабораторе начальник йолча Зинаида Андреевна Сапроновас.

Балха говзал Iомаеш йола курсаш дийша яьсте а яьха, экзаменаш дика дIа а енна, хIанз эггара лакхехьара разряд а йолаш, ший болх беш я Инна Сергиенко. ХIанз «кердачарна», новкъостал деш, царна балха говзалаш Iомаеш я из ше а.

Ший болх дика беш хиларал совнагIа дукха общественни болх а лелабу комсомолка Инна Сергиенко. Бурув тохача контора комсомольски комитете хержай из. Ший балха говзал а дешар а лакхдара дукха къахьег цо. Школе Iомадаьча дешаро аттагIа хулийт Иннайна дика специалист хила.

Соахка Грозненски мехкдаьтта техникуме заочно деша а хайна, дика ка а йоалаш болх бешше а дешаш я Инна Сергиенко.

А. БАКАЛЮК.

Укх шера мамотта дикагIа юрта боахама культураш хьувкъийтара чIоагIа къовсам лоаттабеш хьабоагIа Шалински района «Джалка» яхача совхоза 2-ча отделенерча Касумова Хьава керте латтача звено членаш. Цар лаьрхIад укх шера 50 гектара тIа ялатийна лаьрхIа хьажкIаши, хIаьта 10 гектара тIа шекар доаккха свеклаи дIае.

Цу кхашка хIара гектара тIара томараш тIехьа 150 центнер хьажкIаши 300 центнер свеклаи чуэца социалистически декхар тIаийцад Касумова керте латтача звенос.

ХIанз чуийнна кхашка моттигера удобрени ехкаш ба звено членаш.

И. ПЛИЕВ.

Хьинаре къахьег кхалнаха

Юрта боахама продукташ дукхагIа яхара даькъе партеи правительстваи хьалхашка оттадаь декхар толамца кхоачаш а деш, шоаш деттача доахангара тIехь-тIехьа дукхагIа шура яккхарца дезду таханара деза ди — кхалнаьха Цей Сунжонски района «Путь к социализму» яхача колхозерча дояркаша Л. Колесниковас, Л. Амриевас, иштта кхыбараша а.

Ше доахан детта йолаелча денз миллион килограммал дукхагIа шура еннай Даьхенна Колесниковас, укх семилетка хьалхарча шин шера а 86 эзар килограмм шура яьккха Iийнаяц из.

Семилетка кхоалагIча шера ше леладеча доахах хIара Iаттагара 3800 килограмм шура яккха дош деннад Колесниковас. ХIанзале а гучадаьннад цо ший дош сийленца кхоачашдергхилар. Соахка январь бетта хIара Iаттагара цо 179 килограмм мара шура яьккха хиннаеце, укх шера январь бетта 285 килограмм яьккхар. Из боарам кхы лох ца болийташ хьайоагIа из хIанз а.

Ший болх дукха безаш, доаханна эша гIулакхаш дика довзаш а деш а я доярка Колесникова. Шийгара хьокхам эца мегаргболаш дика къахьег цо.

— Йоккхий бокъонаш я Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце кхалнаха еннараш, — йоах Колесниковас. Хьалха маIача наха нийсса бокъонаш яцар кхалнаьха, къаьстта нохчийи гIалгIайи кхалнаьха. Таханарча дезача дено хьагойт уж бокъонаш йолаш советски кхалнах болга. Тха ферме барт-цхьоагIо йолаш, хьинаре къахьегаш ба эрсий, гIалгIай, украинкаш, иштта кхыча къамех бола кхалнах. Цар массане а чIоагIа баркал оал вай Коммунистически партенеи Советски правительстванеи цар шоай йоакхо ярах.

А. ТЕРКАКИЕВ.

Юрта боахаме дика дакъа лоац

Ножай-Юртовски района юрта боахама масса доакъошка чIоагIа дакъа лоац нохчий кхалнаха. Районе дика къахьегарца цIи хеза ба Нурадилова цIерахча колхоза дояркаш Сайдулаева Салихьат, Бисаева Кебират, иштта кхыбараш. ХIара Iаттагара 2700 килограмм шура яьккхай царех хIаране 1960-ча шера. Дика къахьег цар укх шера а.

Керда лакхара декхараш тIа а ийца ший участок хьаьнъеш, дIаюв хьажкIаш цIенъеш е соахка ше лелаьяча 20 гектарах хIаране тIара 51 центнер хьажкIаш яьха А. Шерипова цIерахча колхозера Циситаева Килсани а.

Дукха ба районе нохчий кхалнах — кулгалхой. Шовзткъанел совгIа кхалсаг колхозий правленей член я, хIаьта 6 кхалсаг колхозий председателий заместитель я. Масала, ВЛКСМ райкома хинна болхло Хамаева Зухра Калинина цIерахча колхоза председатела заместителал хержай.

Дикача къахьегама толамаща накъа баьхкаб районера кхалнах шоай Цейна.

В. МАГОМГАЗИЕВ,
ССКП Ножай-Юртовски райкома орготдела заведующи.

Цаккха а къахьегама овсарле лох ца йолийташ хьайоагIа № 3 йолча строительно-монтажни управленера Б. Серазетдинов керте латта бригада. Дукхаг Iбараш кхалнах ба цу бригаде. Дикача толамащца накъа баьхкаб уж таханарча шоай цIейна.

Къаьстта дика болх бу бригадацара штукатураша В. Шевцовас, П. Тимаховас. Иштта дика къахьег нов. Севастьянов керте латтача бригада члена, каменщицас А. Мусхановас. Балха нормаш массайолча хана тIехкхоачашъю цар. ЧIоагIа къовсам лоаттабу цар коммунистически къахьегама сийлен цIераш яхара.

ХIанз Шалински района Колхозное яхача юрта промышленни предприятей гIишлош хьалъеш ба уж. Тайп-тайпарча къамех йола цар коллектив хьинаре къахьегаш а безаме вахар долаш а я.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) каменщица А. Мусханова, штукатураш П. Тимахова, В. Шевцова.

П. КАТАКОВА сурт.

„Кхалсаг капитала Iазапа кIалхара яккха а цох йизза бокъо йола общества член е а йиш яцар духхьал Советски Iаьдало мара"

В. И. Ленин.

Сох хьехархо хургья

ЗIамига долча хана денз да а венна, наьнаца дисар сои са йоккхагIа йола йиша Тамареи. Къахьатмотт ца ховш а Iаьржа болх мара булургбоацаш а яр тха нана Аьсет. Нанас доккха гIулакх даьд тхо кхедеш. Дукха хана денз, барзкъаш тега а Iомаенна швейни предприятешка балхаш а деш, тхога деша а дешийташ, хьайоагIа из. ХIанз цо болх бу Грознерча № 2 йолча барзкъаш тегача фабрике. Фабрико еннача квартире дахаш а да тхо.

Паччахьалкхено новкъостал даь децаре тха наьна вIаштIехьдаргдацар тхо хьалкхеде а тхога дешийта а. Советски Iаьдала новкъосталца йоккха тIехьале яьй тхона нанас. Со Нохч-ГIалгIай хьехархой институте 4-ча курсе деша ягIа. Са йиша Тамара 7 класс яьккхачул тIехьагIа, барзкъаш тегаш йола мастер а хинна, мастерске болх беш я.

Дуккха а нохч-гIалгIай мехкарий деша багIа тха институте а кхыча дешара заведенешка а. Кастта школашка а, больницешка а, кхыча учрежденешка а балхаш деш хургба вайнаьха кхалнах.

Институт яьккхачул тIехьагIа гIалгIай школе болх бе гIоргья со. ЧIоагIа сатувс аз из ха хьатIакхачарга.

Хь. БИТИЕВА,
Нохч-ГIалгIай хьехархой института студентка.

КХАЛНАХАГА ДЕШИЙТА ДЕЗА

Дукха ха яц со болх бе йолаенна. Хьехархочун болх дукха безаш яр со зIамига йолча хана денз. 10 класс а яьккха се Казахстанера цIаеначул тIехьагIа 1-ча классе хьехархолла яхар со. Бокккача наха дувц, Октябрьски революци ялалехьа Первомайски районе цхьаккха дийша гIалгIай кхалсаг хиннаяц яхаш. Из бакъ да. Первомайски районе бахача бокккача истех цхьаккха а саг яц дийша.

ХIанз дикка гIалгIай кхалнах ба районерча тайп-тайпарча учрежденешка балхаш деш. Сийлахь-бокккача Октябрах даьннача дикаех цаI да из.

Бокккача Даьй-мехка тIем тIа де доацаш вайнав са да. ХIаьта пхи шу хьалха нана а еннай са. ХIанз яхаш я со даь-вешийца. Се цIаккха а цхьаьи ийшаи хийттаяц сона. Вай яраш санна демократически бокъонаш йолча мехка саг иразах кхувргва массахана, хIана аьлча, новкъостий шортта ба цун.

Дешаро сага вахар хозду. Вай мехка къаьстта бокккагIа лоархIам болаш да кхалнахага дешийтар.

Цудухьа махулла дукхагIа йоакхо е еза кхалнахага дешийтара.

ЦОЛОЕВА Зайнап,
Первомайскерча ворхI шера йолча школа хьехархо.

Кхалнаьха деза ди

Тахан дунен халкъий кхалнаьха ди да. Из ди дезду дуккхача мехкашкарча кхалнаха.

1910 шера Дане столице Копенгагене хиннача социалисткаш болча кхалнаьха шоллагIча конференце кхалнаьха пролетарски болама йоккхача деятела, немецки коммунистка Клара Цеткина предложенех 8 марта кхалнаьха деза ди лоархIалда аьнна оттадир. Кхалнаьха бокъонаш яхара лоаттабеча къовсама дунен халкъий кхалнах дикагIа оарцагIбаха даьд из. Цу хана денз хIара шера деэдеш хьадоагIа из ди.

Россе эггара хьалха из ди деэдаьд 1913 шера. Кхалнах экономически а политически а хьакъехьа мукъабахара тIехьа лоаттабу къовсам шербаларца чакхдаьлар из цу шера. Цул тIехьарча шерашка из ди деэдаьд кхалнах большевикий партена гонахьа кхотабараи кхалнаьха бокъонаш яхараи къовсам а лоаттабеш.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце кхалнаха енна бокъонаш мел йоккхий я дикагIа кхетадергдолаш паччахьа Россе кхалнаха тIалаьтта халонаш ювцаргья вай. Маьхах болх беш хиннача кхалнахах 55 процент совгIа бараш бIаьхийча наха цIагIа чулатташ бар, 25 процент помещикаштеи кулакаштеи болх беш бар. Ерригача правительственни учрежденешка канцелярешкарча а кхыдолча а гIулакхашка кхалнах дIайiбе бокъо лацар гражданскиуставо. Кхалсаг маIачате хьалхле а лелаеш коммунизмага сага нийсса бокъо йолаш лоархIаш бода никъ буллаш хиннаб уж.

Цхьаккха моттиг яцар. Юкъера лаьрхIача дийнахь 11—12 сахьата болх бе безар болхлоша-кхалнаха. ХIаьта промышленносте болх беча кхалнаха маIача сага луча алапех ах совгIа алапи мара лацар. Россерча эрсий къамах боацача кхалнаьха хьал кхы а халагIа дар, баьде а тоIабаь а боахкар уж.

Дукха болх бе бийзар Коммунистически партеи Советски правительстваи кхалнах лоалара мукъабоахаши маIача наха нийсса хургйолаш цар бокъонаш йоахаши.

Бокхха лоархIам болаш лаьрхIаб В. И. Ленина кхалнах. «Дукккхача кхалнаха дикка дакъа ца лоаце, социалистически переворот хила йиш яц», яьхад цо.

Капиталистически лоала кIалхара мукъабаьха миллионаш бола советски кхалнах хьинаре дакъа лоацаш хьабоагIа вай мехка коммунистически общество хьалъеча ерригача этапашка.

Мехка халкъа боахама массадолча доакъошка чIоагIа къахьийгад кхалнаха, хIанз хьегаш а ба. Магнитогорск, Днепрогэс, хьалхара тракторни завод юллача, баьх дола лаьтташ карадерзадеча, массанахьа дакъа лоацаш хиннаб уж. Халкъо сий а деш цIи йоаккх производства дикагIа болча кхалнаьха. Социализм хьалъяра сий долча исторена чIоагIа цIи хозаш юкъебахаб ВиноградовгIар, Ангелина Паша, Демченко Мария, Гнатенко Мария, кхы дуккха бараш а. Мехка массанахьа йовзаш я цар цIераш. Коммунистически партена ловзаш ...

Даьхен Сийлахь-бокккача тIема шерашка вай кхалнаьха хиннача хьинарахи деналахи доккхал ду халкъо. Йоккха хало яр кхалнаха качъенар. Даьй, вежарий, моарош тIем тIа а ухаш, юхебусача кхалнаха цар предприятешка, кхашка беш хинна болх бора.

Сий долча Вай Даьхен кхалнаха турпала тIемаш дир фронте а партизански отрядашта юкъеболаш а. Связисташ, летчикаш, медицински болхлой, снайпераш, разведчицаш болаш, Даьхе бахьан моастагIчоа духьал майра тIом баьб дуккхача кхалнаха. Иштта дуккхача кхалнаха дакъа лаьца, селлар чIоагIа денал дола гIулакх даь моттиг яц адамий исторе чухь. Цаккха а йицлургьяц Зоя Космодемьянскаяй, Лиза Чайкинай, Женя Рудневай, «Молодая гвардия» яхача юкъе дакъа лоацаш хиннача мехкарий сий дола цIераш. Дукха еза Даьхе моастагIчох лораеш тIем тIа котало йоаккхаш, вай халкъа кортамукъали иразибахьан шоай синош дIаденнад цар.

ТIемо яь човнаш ерзаеш бар мохк. Цу балха тIа а шоаш бизза къахьегамхой хилар хьахьекхар кхалнаха. Советски паччахьалкхе дегIайоагIача ерригача этапашка даьха социалистически толамаш шоаш кхо ца беш кхалнаха къахьегарца дувзаденна да. Кхалнах доккхал деш ба вай мехка социализм бокъонца а йизза а шоаш дика дакъа лоацаш котъяьнна хилара.

ХIанз, ССКП XXI-ча съезда фешенех вай мохк шерра коммунизм хьалъе болабеннача хана йоккхача стройкай массайолча участкашка творчески, хьинаре дог ураэтта къахьег советски кхалнаха. Боахама, Iилма, культура цхьаккха дакъа дац кхалнах боацаш. Йоккхий электростанцеш еча, баьх дола лаьтташ оахача, нах дIа-юха кхувла масса реактивни самолеташ еча, атомни электростанцеш еча — массанахьа кхоач кхалнаьха къахьегам.

Промышленносте болх беш инженери техники йолаш 732 эзар кхалсаг я вай мехка, 28 эзар совгIа кхалсаг я Iилмай доктори кандидати йолаш, 110 эзар совгIа кхалсаг Iилма болхло я. Партийни, советски, паччахьалкхен хьалхле лелаеча балхаш тIа ба вай кхалнах.

Доккха дакъа лоац кхалнаха литературанеи искусстванеи юкъе а. Вай мехка 662 писательница, цаI ах эзар художница я, дукха кхалнах ба архитектораш, композитораш, артисткаш болаш. Дуненна цIи хеза я Ленински преме лауреат йола советски балерина Галина Уланова. Музыка йовзаш бола нах цецбоахаш фортепьянни концерташ увттаду Николаева Татьянас.

Вай вахара дерригача доакъошка бокъонца а йизза а моттиг лоац кхалнаха. Вай мехка деш латтача сий долча, доккхача гIулакха шоашкара доагIа дакъа лоацаш ба вай советски кхалнах.

Семилетка хьалхарча шерашка кердадар доладаь дукха турпала кхалнах ба. Гаганова Валентина ше раьза а хинна, шийнна дага а деха тIехьаюсача бригаде яхар, цунна ший опыт, шийна ховр дIадала, из хьалха латтараштa тIехьаккхее. Цо дIадоладаь гIулакх хьаллаьцар мехкарча дуккхача наха.

Эзараш кхалнах ба совхозашта, колхозашта керте латташ, бригадашта, фермашта, ремонтно-тракторни станцешта хьалхле лелаеш. Советски строяс мугIарех йола ахархой кхалсаг социалистически юрта боккха лоархIам болаш лакхйир, къахьегама турпалаш, дIайийна культураш чIоагIа хьувкъийта ховш бола мастераш бир кхалнахах. Тернопольски областа Мельнице-Подольски района Сталина цIерахча колхоза звеньеваяс Е. А. Долинюка укх тIеххьарча ялх шера юкъера лаьрхIача 20 гектар хулча лаьттара гектара тIара 153 центнер фуалъяьха хьажкIаш яьхай. Цу областерча Скалатски района Карл Маркса цIерахча колхоза звеньеваяс А. Г. Ероменко гектара тIара 112,5 центнер яьккхай, Краснодарски края Усть-Лабински района «Кубань» яхача колхоза звеньеваяс Р. Б. Ткачевас 1960 шера гектара тIара 98 центнер яьккхай. Иштта толамаш даьха кхалнах дуккха а ба.

Мехка общественни политически вахара чухь Iалаьмате боккха лоархIам болаш ба кхалнах. Паччахьалкхенна доал деча органашка хержа бIаьш эзараш кхалнах ба. Союзни республикайи автономни республикайи Лакхехьарча Советашка депутаталла хержа шиъ ах эзар кхалсаг, моттигерча Советашка депутаталла хержа 690 эзар кхалсаг я. Цу депутаташта юкъе болхлоех, ахархоех, интеллигенцех бола кхалнах ба.

1961 шера—семилетка кхоалагIча шера—ударни вахте а этта, республика промышленностеи юрта боахамеи доккхий толамаш доах шоай балха тIа кхалнаха.

Мехкдаьтта чакхдоаккхача Ленина орден йолча Грозненски заводе болх беш болча нахах ахаш кхалнах ба, царех 77 кхалсаг хьалхле лелаеча балха тIа я. Цу завода директор я Нохч-ГIалгIай Лакхехьарча Совета депутат нов. Т. Г. Семенова.

Коммунистически къахьегама бригадайи ударникийи цIи яккха яхь лаьца 700 кхалсаг я, царех 39 саго из цIи яьккхай.

800 гаргга кхалсаг я мехкдаьтта чакхдоаккхача Новогрозненски заводе болх беш. Цу завода дукхагIа бола кхалнах производства дикагIа бола болхлой а общественни балха юкъе дика дакъа лоацаш а ба.

Юртбоахама продукташ дукхагIа яха аьнна ССКП ЦК-а январски Пленумо баь соцам чIоагIа раьза хинна тIаийцар вай республикерча кхалнаха.

Дуккха юртбоахама продукташ яьха, дика, хьокхаме болх беш, вай мехка шортта ялат, дулх, шура хилийта аьнна оттадаь декхар кхоачашдеча дизза дакъа лоацаш дукха кхалнах ба юрта боахаме. ССКП ЦК-а январски Пленуме ше къамаьл деш нов. Н. С. Хрущева бийцар 1960 шера 30 гектар хулача лаьттара гектара тIара 108,5 центнер фуалъяьха хьажкIаш яьха Наьсарен района «Октября 40 шу» яхача совхоза звеньевая Кусиева Зайдат, 15 гектар хулача лаьттара гектара тIара 105 центнер фуалъяьха хьажкIаш яьха Шалински района «Шалинский» совхоза звеньевая Музыкаева Малика.

Дуккха ба вай республике дика балхаш деш кхалнах. Гектара тIара 176,7 центнер йоаккхаш комсаш яьхар Шелковской района Сталина цIерахча колхоза звеньеваяс Л. И. Терносковас.Грозненски района «Ермоловский» совхоза птичница Н. В. Олюнинас дIададахача шера 1614 котамгара 287292 фуъ гулдаьд, 241 эзар фуъ мара гулде ца дезача. Семилетка кхоалагIча шера 2600 котам кхее а 468000 фуъ гулде а, вешта аьлча яхкача хIара котамгара 180 фуъ гулде дош деннад цо.

Промышленностеи юрта боахамеи дикагIа бола болхлой болаш, производства новатораши рационализатораши болаш бIаьш кхалнах ба.

Вай республика 9 эзар специалиста юкъе 56 процент кхалнах ба.

Республика лакхерча дешара заведенешка деша ягIа 2339 йоI, е берригача студентех 42 процент, юкъерча специальни дешара заведенешка 1941 йоI, е берригача студентех 39 процент.

Нохчехи гIалгIаехи йола йоI Грозненски мехкдаьтта институте 24, Нохч-ГIалгIай хьехархой институте 97, Дагестане, Астрахане, Къилбаседа-ХIирий мехка медицински институташка дешаш 76 я. ХIаьта республика юкъерча специальни дешара заведенешка 148 нохчийи гIалгIайи йоI я. Москве, Ленинграде, Ростове, Алма-Ате, кхыча городашка вузашка дешаш я 197 йоI. Республике цIи хеза артисткаш ба Кириллова, А. Исаева, Т. Алиева, М. Айдамирова, кхыбараш а.

Дунен халкъий кхалнаьха деза Ди — 8 марта, Советски Союзерча берригача кхалнаха санна, вай республикерча кхалнаха а дезду шоай бокъонаш яьхар советски халкъ сийрдача кхоаненга—коммунизмага дуга Коммунистически парти хилар кIоаргга кхета а деш.

Дукха езача партена, цун ленински Центральни Комитета гонахьа айхха кхота а бенна, шоай беррига низ, хьинар, денал тIадахийта къахьег советски кхалнаха ворхI шера план ханал хьалха кхоачашъе.

Сийле хийла коммунизм хьалъеш йоаллача советски кхалсага!

Хь. КУРКИЕВА,
ССКП Нохч-ГIалгIай обкома агитацеи пропагандаи отдела заведующе заместитель,

Кхы а чIоагIлулда шин республика къамий доттагIал!

Советски интеллигенце викалащца вIашагIкхийттача хана къамаьл деш Н. С. Хрущева аьлар:

«...Коммунизмага йодача вай общества торо хулийт хIара социалистически къама культураи искусстваи чухьа халкъа бокъонца дола дикагIа а прогрессивни а мел дар ше мадарра гучадаккха».

Укх деношка чакхьяьннача Къилбаседа - ХIирий АССР-еи Нохч - ГIалгIай АССР-еи творчески коллективай, искусства болхлой обменни гастролеша къаьгга гучадаькхар Н. С. Хрущева дешаш бакъ хилар.

Тахан оаха кепа тох Къилбаседа-ХIирий АССР-еи Нохч-ГIалгIай АССР-еи дукха ха йоаццаш чакхьяьннача обменни гастролех лаьца материалаш.

КЪОНАЧА АКТЕРАША КЕРДАДАР ХЬАIОМАДУ

Сона цIаккха а йицлургьяц Къилбаседа-ХIирий мехка Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен театра коллективо яьккха ха. Дика чакхъяьлар городе Орджоникидзе тха гастролеш. Безаме тIаийцар тха спектаклаш цигарча зрителаша. ХIаьта цига дахарах оаха а, къаьстта къонача артисташа, боккха пайда ийцар. Дуккха а керда-дараш Iомадир оаха. Спектаклашка оаха тхоай ролаш ловзаярах шоаш раьза хилар а, хIаьта тха балха юкъерча кхоачамбоацарех а дийцар хIирий мехкарча зрителаша а цIи хезача артисташа а.

ДIахо йодача хана кхы а дикагIа къахьега лаьрхIа я тха коллектив ший актерски говзал лакхъяра. Бакъдар аьлча, цу гIулакха мел эшар тхога долаш да аьлча харц-м да. Са ала безам ба лерттIа театральни помещени а кхы эшараш а доацилга.

С. ИЛЬЯСОВ,
театра артист.

ДОТТАГIАЛ КХЫ А ЧIОАГIЛУРГДА

Нохч-ГIалгIайчени Къилбаседа-ХIирий АССР-еи доазош къасттача тхона накъа баьхкар Къилбаседа-ХIирий АССР викалаш. Гучадаьлар республикай театрий коллективаш дIа-юха а ухаш гастролеш яро вежарал долча халкъашта юкъера доттагIал чIоагIделга.

ДIахо а чIоагIлургда шин республика халкъашта юкъера доттагIал укх шера яьраш санна гастролеш кхы тIехьагIа а йойя. ХIанзчул тIехьагIа массехк шу даьлча а тахан санна дагайоагIаргья сона оаха эггара хьалхара «ПятIамат» яха спектакль оттаяь сайре. Спектакль чакхъяьлча дуккха ха яьккхар зрителаша залера ара ца боалаш, тIоараш детташ. Ишта дика тIаийцар Орджоникидзерча зрителаша оаха увттаяь кхыйола спектаклаш а.

А. ХАДЗИЕВ,
театра артист.

ЙОККХА ТАЛАНТ ЙОЛА АРТИСТАШ

Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен драмтеатр санна долча къонача театре йовзаш йоацача спектаклага хьожилга-м башха сакъердаме хургдий-хьогI, яхаш уйла а еш саррахьа театре йодар со. Шамхалова «Свекровь» яха пьеса яр оттаеш хиннар. Пордув хьаделладенначул тIехьагIа къаьначоаи къоначоаи, керда хьахулачоаи денна дIадоалачоаи юкъе латтача къовсаме се а дакъа лоацаш йолаш санна хеталуш, селла «дIалаьцар со» спектакло. Актриса Исаевас ший роль селла дика ловзаярах цун мискача несий Севда бала сейга кхаьчача санна хеталора сона.

Аза ХАДАРЦЕВА,
филологически Iилмай кандидат.

ДоттагIий искусство

Нохч-ГIалгIай республикански драматически М. Ю. Лермонтова цIерахча а Нохч-ГIалгIай Паччахьалкхен драматически Х. Нурадилова цIерахча а театрий, иллеи халхареи ансамбла гастролеш хилар укх шера февраль бетта Къилбаседа-ХIирий столице — Орджоникидзе.

...Къилбаседа-ХIирий музыкально-драматически театр хьалдизза нах гулбеннаб. Нохч-ГIалгIай театра спектаклашка хьажа баьхкаб хIирий а, эрсий а, гуржий а эрмалой а. Шоай эггара гаргагIарча лоалахочун, вошал долча нохч-гIалгIай халкъа искусство миштай хьажа безам ба цар массане а.

Эггара тIехьа а лампаш йов, гIарта дуж, пордув хьаделлалу, «ПаьтIамат» яха спектакль цIайолалу. Къонача, цIенача, хозача йоIа ПаьтIамата тIаувттача гIулакхашка, къаьнача, яькхача, дукха бIеха гIулакхаш доахкача молла цу йоIа гонахьа вIашагIдехкача аьл-диттага хьожаш, нийсхочо шийна боаха никъ а, юххера а тийша болх эшар а, нийсхо толар а зувш ба спектакле баьхкараш.

Йоккха талант йолаш автор хиннав С. Бадуев. Дуккхача планах йола чоалхане произведени я цо язьяьр. Халкъа вахара дуккха оагIонаш йовзийташ, тайп-тайпарча социальни группах болча наьха оамалаш хьахокхаш хьехаме моттигаш дукха я цу тIа. Революци хилалехьарча Нохч-ГIалгIайчен вахара сурташ чIоагIа нийса хьахьокх цо.

Къаьстта дукха наьха безам тIабода спектакле дог-уйла цIена долаш, денал долаш йолча къонача йоIа — ПаьтIамата. Зрителашта дег тIа южаш, царна цIаккха а йицлургйоацаш дика ловзайир ПаьтIамата роль артистка Алиева Тамараси тийшача балхах визза воаллача молла роль актера Зубайраев ЯрагIеи. ПаьтIамата везаваннача вIамигача сага Мусоста роль дика ловзайир артиста С. Ильясова.

Спектакль тIара кхыйола ролаш а яц во ловзаяьй ала йиш йолаш-м, цхьабакъда, лакхехьа вай белгалбаьхача Алиевас, Зубайраева, Ильясова санна дика ловзаянзар спектакла тIара кхыйола ролаш.

Къилбаседа-ХIирий искусстверча болхлоша дуккхача дикача оагIонашца цхьана цIенача дагара, новкъостий хьисапе белгалдаьхар пьеса тIара а спектаклера а кхоачамбоацараш: Дудас стражник вера бахьан дизза хьахьекхадац, из моттиг чIоагIа лоархIам болаш йоллашехь а, зрителаш кIаьдбеш йIаьха моттигаш а я спектакле.

«ПаьтIамат» яхача спектакла тIара дараш Нохч-ГIалгIай актерашта хьахьокха аттагIа хургдолаш, царна чIоагIа гарга гIулакхаш да. Цхьабакъда, шоллагIча дийнахьа, 11-ча феврале, Нохч-ГIалгIай театра хьалхарча спектакла тIа лайзараша а кхыча а артисташа Гогола «Женитьба» яха спектакль оттайича, цар шоай ролаш тIехъяьнна дика ловзаяь бIаргаяйча чIоагIа раьза хилар тха городера зрителаш. Актерий талан-таш бокъонца гучайоалаш спектакль яр из. Кхоачамбоацараш-м хинна хургдар цу спектакле, цхьабакъда, берригача актераша шо-шоай ролаш селла говза ловзаярах, цар ерригга зал дIалаьцар. Сога чIоагIа тамаш юлу, царна селла кIоарга эрсий вахар, эрсий оамал йовзарах.

Тхо геттара раьза хилар цу спектакла тIа режиссера А. Белолипецке баьча балха.

ТIеххьара а Нохч-ГIалгIай драматически театро кхоалагIа спектакль оттайир — «Свекровь». Залера нах ца соццаш белаш ба. Сцена тIа хьахьокха хIамаш беламе хиларах хинна ца Iеш, актераша, къаьстта а Т. Алиеваси А. Исаеваси, шоай ролаш тIехъяьнна дика ловзаярах да зрителашта иштта чIоагIа сакъердам балар. Дикадар мара цхьаккха а ала хIама доацаш, говза лайзар артисташ, дика ка яьлар, цIаккха дицлургдоаца сурт оттадир зрителашта хьалхашка.

Чакхъяьлар тIеххьара, Нохч-ГIалгIай театро оттаяь кхоалагIа спектакль. ГIайтта а гIайтта, актерий сий деш тIоараш детт зрителаша. Талант хиларах а дика ловзарах а цар дег тIа биийшабар актераш. Ловцаш доах, вошал долча республикай актераш кхы а каст-каста вIашагIбеттабалар шоашта ловлга дувц.

Юха а тIанг аьнна хьалйизза нах гулбеннаб Къилбаседа-ХIирий драматически театра зрительни зале. Берригаш а дегаш гIоздаьнна, белабенна, пордув сихагIа хьаделладаларга сатувсаш ба. Юххера а из хьаделлалу. Нохч-ГIалгIайчен иллеи халхареи ансамбль я сцена тIа. Февраль бетта 17-чеи 18-чеи деношка хьекхадар цо ший халхараш, даьхадар ший иллеш Орджоникидзерча къахетамхошта, цул тIехьагIа хIирий мехка, кхыча городашкеи юрташкеи хиннай. Массанахьа безаме, безбаь тIаийбир уж, программаш дика чакхйийлар. ТIеххьара а март бетта шоллагIча дийнахьа Къилбаседа-ХIирий драматически «ДоттагIлен сайре» а хинна чакхъяьлар вошал долча республикай артисташа вIаши яь гастролеш.

Д. ТУАЕВ,
драматург, Къилбаседа-ХIирий АССР искусства заслуженни деятель.

ЦIАККХА ЙИЦЛУРГЬЯЦ «ОТЕЛЛО»

Дуккхача хана денз чIоагIа сатувсаш бар тха институтера студенташ «Отелло» яхача спектаклага хьажа безам болаш. Тхона дагадаьллар кхоачаш хилар.

Дукха ха йоаццаш хьожаш хилар со хIирий музыкально-драматически театро оттаяьча гIорваьннача английски драматурга В. Шекспира «Отелло» яхача цIаккха йицлургйоацача трагедега. Геттара дика ловзайир Отелла роль гIорваьннача Советски Союза халкъа артиста Тхапсаев Владимира.

Иштта дика ловзайир Яго роль РСФСР заслуженни артистка, Къилбаседа-ХIирий АССР искусствай заслуженни деятела М. Цаликова а.

Из спектакль оттаяь тоъал ха яьннаяле а, йиц ца луш дага латт сона из, хIаьта вIалла а йицлургйоацаш санна а хет.

Л. НЕЗИРОВА,
Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен педагогически института студентка.

СТУДЕНТАШ РАЬЗА ХИЛАР

Тха институте дешаш ба дуккхача къамех бола кагий нахи мехкарийи. Цхьа дезал санна барт-цхьоагIо йолаш дах тхо.

Медицински институтера тайп-тайпара къамех бола дукха студенташ хилар Нохч-ГIалгIай иллейи халхарийи ансамбла концерташка, Х. Нурадилова цIерахча драматически театра спектаклешка хьожаш.

Къаьстта ала безам ба са Нохч-ГIалгIай драмтеатрах. ВIалла дага дацар тхона, къонача театра артистий говзал селла лакха хургья, аьнна. Бокъонца хинна баьнна сцена говзанчаш санна лейзар актераш масса а спектаклашка.

Тхона лов вай шин республикерча искусства болхлоша дIадоладаь дика гIулакх кхы дIаходахьар.

Аслан БАЛАЕВ,
Орджоникидзевски медицински института V-ча курса студент.

Шербе беза шин республика юкъера бувзам

Халкъий доттагIал чIоагIлу шерра дегIаухача социалистически культурацца, вай творчески коллективаш вIашагIъеттаяларца, коммунистически уйланца нах хьалкхебара дола доккхий декхараш кхоачашдарца.

Къилбаседа-ХIирий паччахьалкхен музыкально-драматически театрои Орджоникидзевски эрсий драматически театрои шоай дикагIа йола спектаклеш увттаяьй Грознерча а вай юрта районашкарча а къахьегамхошта. Вай зрителаш чIоагIа безам болаш а сакъердалуш а хьежар Къилбаседа-ХIирий искусства болхлоша шоашта оттаяьча спектаклашка.

Шоашка йоагIача аргIанна вай республика театраш а хилар Къилбаседа-ХIирий столице—Орджоникидзе гастролеш оттае даха. Цар цига хьекхай дикагIа йола С. Бадуева язъяь «ПаьтIамат», Н. Гогола язъяь «Саг йоалаяр», М. Шимхалова язъяь «Мар-да» яха спектаклаш. Дег тIарча безамца тIанийцар тха театра коллектив Къилбаседа-ХIирий республика столицерча зрителаша а общественносто а.

Гастролеш чакхъяьнначул тIехьагIа Къилбаседа-ХIирий Культура Министерства дуккха йийца а йийца, дика лаьрхIар тха спектаклаш. Шин республика хувц-хувцаш гастролеш яро къаьгга хьахьекхар Нохч-ГIалгIайи Къилбаседа-ХIирийи халкъашта юкъера вежарий доттагIал дохаргдоацаш хилар.

Я. ЗУБАЙРАЕВ,
РСФСР заслуженни артист,
Нохч-ГIалгIай АССР халкъа артист.

ИШТТА ЧIОАГIЛУ ДОТТАГIАЛ

Къилбаседа-ХIирий доттагIлен республике концерташ оттадеш хилар тха коллектив февраль бетта. Дег чура раьза хинна дика тIаийцар тхо хIирий къахьегамхоша.

Эггара хьалха доттагIлен республикерча городе Моздоке оттадир тха коллективо концерт. Цул тIехьагIа Орджоникидзеи, Садон яхача шахтеи хилар.

Иштта гастролеш е дIа-юха ахаро чIоагIду республикай халкъашта юкъера доттагIал.

З. САРДАЛОВА,
Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни артистка.

Сурта тIа: Орджоникидзе доттагIлен концерт долча хана шин республика хораша цхьана оалл Россех дола илли.

БАРКАЛ ХИЛДА ШОАНА, ДЕЗА ДОТТАГIИЙ!

17 шу да Къилбаседа-ХIирий паччахьалкхен иллейи халхарийи ансамбле аз болх бу. Цу хана денз Советски Союза городашка, юрташка дуккхаза гастролеш еш хиннай тха коллектив.

Цхьабакъда, къаьстта белгалъяккха безам ба са Нохч-ГIалгIай республике доттагIлен концерташ увттадеш оаха яьккха ха. Городерча, юрташкарча зрителашта дукха концерташ оттадир тха ансамбла. Шун республике тхо мел хиннача хана эггара дезагIа дола хьаьший санна тIаийцар тхо шун къахьегамхоша. Ший искусствах нах кхеташ, цун раьза болаш хиларал дикагIа фу хургда моллагIча артиста!

ЦIаккха а бицлургбац тха артисташта Нохч-ГIалгIайчера зрителаш. Са безам ба сай а сай новкъостий а цIерах царна дег тIара доккха баркал ала. ЦIаькха вай вIашагIкхийтача тхоай халхараши иллеши кхы а дикагIа, хозагIа хилийта хьожаргда тхо, дукха деза доттагIий.

Бексултан ТОРЧИНОВ,
РСФСР-а заслуженни артист.

Безаме вIашагIкхетар

Къилбаседа-ХIирий иллеи халхареи ансамбла коллектива доккха лоархIаш а сакъердалуш а гIулакх дар вошал долча Нохч-ГIалгIай мехка оаха увттаяь гастролеш. Оаха массехк концерт оттадир республика столице — Грознеи дукхагIа йолча районий центрашкеи. Къаьнарча доттагIаша санна цхьана доттагIлен концерт оттадир Ленина цIерахча культура ЦIагIа тха ансамбла артисташа а Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен иллеи халхареи ансамбла артисташа а.

Тха ерригача коллективана дег чура дика хийтар доттагIий селла йоккха искусства говзал йолаш хилар. Укх тIеххьарча шера дикка лакхъеннай ансамбла халхархой говзал — къаьстта а маIача наьха группацарчар. Дуккха нах юкъеболаш еце а, узам дика боагIаш я хор. ДуккхагIча даькъе нохчийи гIалгIайи иллеехи халхарехи латташ йола репертуар чIоагIа безам тIабодаш я. Шинна а ансамблацара артисташ доттагIал тIехь вIашагIбетталуча хана шоай балха опыташ ювцаш дагабийлар.

Нохч-ГIалгIай мехка оаха концерташ оттадеча хана дукха хаттараш дора цига хиннача наха тха хIирий ансамбль вIашагIа мишта кхийттай а цо болх мишта бу а яхаш. Цудухьа массехк дош ала безам ба са тхоай коллектива хьакъехьа. Къилбаседа-ХIирий паччахьалкхен иллеи халхареи ансамбль вIашагIъеллай 1938 шера, республикански художественни самодеятельноста йоккха смотр йолча хана. Цу коллектива творчески состава юкъебахаб эггара дикагIа талант йолаш бола исполнителаш. Боккха а сакъердаме а никъ ба ансамбло ше вIашагIкхийттача укх 22 шера хьабенар. Массаза а Iомалуш, иллеи халхареи говзал лакхъеш, репертуар шеръяр дукха болх беш, кадраш кийчъеш хиларах творчески дегIаера тха коллектив. Ансамбла хора юкъебаьхкаб Орджоникидзевски музыкальни училище йистеяьккха баьнна а художественни самодеятельностацара дикагIа бола а нах — говзал йолаш, оаз дика йолаш бола нах. Оаз шаьръяь а практически навыкаш Iомаяь а баьнначул тIехьагIа ансамбла репертуар а Iомайийя, коллектива штатни состава юкъеихаб кагирхой. Цу тайпара кийчъяьй оаха кадраш укх тIеххьарча хана а. Тха ансамбла халхар деча группаца стажерий группа я. Цу группе дIаэц халхар де ховраш ийца ца Iеш, сценически белгалонаш йолаш бараш а. Цу группаца занятеш ю ансамбла балетмейстереи опытни халхархошеи.

ЧIоагIа новкъостал ду тха коллектива республикерча композиторашцеи поэташцеи бувзам лоаттабаро а. Цар новкъосталца репертуар оттаю оаха.

Ше вIашагIкхийттача хана денз Советски Союзерча дуккхача городашка гастролеш увттаеш хиннай тха ансамбль. 1957 шера цо дакъа лаьцад VI Дерригдунен фестивале. Цига совгIата дото медаль еннай цунна. Цу шера гастролеш оттае яха хиннай из Германски Демократически Республике а. Вошал долча республикай искусства коллективашца вIашагIдеттадалар чIоагIа пайдане а ансамбла артисташта дика хеташ а хиннад. ЧIоагIа дика хийтар тхона творчески гIулакхашта Нохч-ГIалгIай ансамбла коллективаца дага дувлаш тхоаш вIашагIдеттадалар. Тха ансамбла ерригача коллективана дега тIара ловш да Нохч-ГIалгIай иллеи халхареи ансамбла доккхий творчески толамаш дахар. Тхо дог тийша да Нохч-ГIалгIай мехкарча доттагIашца дIахо йодача хана тхоаш кхы а дуккхаза безаме вIашагIдетталург-хиларах.

Заурбек ГУРЖИБЕКОВ,
Къилбаседа-ХIирий паччахьалкхен иллеи халхареи ансамбла художественни кулгалхо.

Сурта тIа: М. Горьке «Вокхха сагIа» яхача пьеса тIара сцена, ловзаю Къилбаседа-ХIирий АССР эрсий драма артисташа.

ДОТТАГIАЛ ЧIОАГIДЕРГДОЛА ПЬЕСАШ ЯЗЪЕРГЬЯ

Сона Iалаьмате дика хет Х. Нурадилова цIерахча Нохч-ГIалгIай драматически театро оттаяь «Женихи» яха са пьеса зрителаша раьза а хинна тIаийца.

ЧIоаггIа дог гIоздаьккхар са театра коллективо «Крылатые» яха аз язъяь пьеса оттае кийчъелга хайча. ЦIенача дег тIара лов сона ка а йоалаш цар из оттаяр.

Вежарашха йолча Нохч-ГIалгIай республика халкъо сай творчествана чIоагIа теркам баь хиларо дIахо йодача хана кхы а дикагIа творчески болх бе дог ураоттаду са.

Вай къамашта юкъера доттагIал чIоагIдергдола пьесаш язъяра сай низ ца кхобеш къахьегаргда аз.

Ашах ТОКАЕВ,
хIирий писатель.

Тарас Григорьевич Шевченко

Ломма бIаь шу доал Украина сийлахь-воккха поэт, революционер Тарас Григорьевич Шевченко венна. Из ди дезду дерригача прогрессивни адамаша.

Дунен искусстваи культураи историе чухь йоккха цIи йолчарех, ший халкъа низ, дог-уйла, дага латтараш кIоаргга ший творчествацца хьахьекхарех ва украински халкъа сий дола воI Т. Г. Шевченко.

Поэтах шийх доахкаш хиннад украински халкъа дикагIа дола гIулакхаш—кортамукъеи ший лоIамеи хилар а ший мохк а безилга, массадолча къамах бола къахьегамхой чIоаггIа лархIар, Россеца а эрсий культураца а айхха, дег чура бувзам лелабар, дижа, шаьра, кIаьда къамаьл дар, дог деладолийташ бола украински бегаш хар, къахьегама халкъа низ - Iоткъам бераш ший дерригача сица гоама хилар. Юхь а хиннай цун ший зама хьахьокхаш гIайгIане, бакъда хьаькъал долаш, шера, лакха хьажа, къонахчал долча запорожций санна мехкаш долаш хиннай из.

Киеве Шевченкона дегIа памятник хьаделлаш сийлахь-воккхача поэта творчество йийцар Никита Сергеевич Хрущева. Цо аьлар: «Тарас Григорьевич Шевченко гарга а латт, дукха а веза вай сийлахь-йоккхача Даьхен дерригача халкъашта, хIана аьлча цо ший произведенешка алхха украински халкъа къеча наха дага лаьттараш дийца ца Iеш, дерригача къамий къахьегамхошта дага лаьттараш а дийцандаь.

БIаьшерашка наха низ-Iоткъам беш хьабоагIача паччахьашта, капиталисташта духьал къовсам лоаттабе тIахьехаш Тарас Григорьевич Шевченко аьнна дешаш украински къеча сага санна, эрсий, гIалмакхой, киргизий, гуржий къеча сага а дерригача халкъашта а дукха дезаш, дег чура доагIа дешаш да».

Халача, къизача крепостной хана ваьхав Шевченко. Ше а хиннав из крепостной ахархочун воI. Крепостной бокъон дерригга Iазап эзарех ва поэт.

Цун произведенеш Iалаьмате боккха лоархIам болаш хиннай халкъ ший къаман дикача гIулакхашца а ший низ бовзаш а дегIадоаладара.

Дика йовзаш я поэта биографи. «Дерригга дейзад цунна» Н. А. Некрасова дешашца аьлча.

Халача вахара никъ баьб цо. Цун 46 шерах 24 шу крепостной ахархо волаши 10 шу «яздеи сурташ дехкеи» бокъо йоацаш вахачара вохаваь кхычахьа дIавахийта волаши дIадахад.

Iалаьмате къе, хала дIаяхар цун из бер долча шерашкара ха. Бо хинна висар, юххьанца мозгIарашкара деша, язде Iомавелар, вIамига волча хана денз сурташ дахка безам хилар, хала а къахьа а къахьегар (ший бархI шу даьлча наха балха ваха вийзар цун даа хIама даккха—мозгIара хий кхухьаш, жа доажадеш, из менна ваха а вехе, цунна хьалхара байнача наха псалтырь — кераста дын аяташ дешаш хиннав из), помещика цIагIа ха тIа хилар, ираз хинна Петербурге вахар, цига эрсий а украински а дикагIа болча интеллигентех кхетар, 24 шу даьлча саг йоалайир, Художествай Эрсий Академе даьха ираз дола шераш, хьалхара стихаш, дукха езача Украине цIаварах хинна гIайгIа, ший Даьхен а халкъа а яь гIайгIане уйлаш, революционни болх дIаболабар, лацар, салталла ваккхар, вахачара вохаваь вахийтача яьккха даькъаза ха, Петербурге юхавар эрсий революционераштадемократашта гарга вахар, низах а торонех а тоавеннача ханна ха йоацаш валар—иштта чакхбоал поэта вахара никъ. Дерригга цун вахар гIайгIеи балеи хиннаб цун ханара зама санна.

Цун йижарийи вежарийи крепостной ахархой болаш байр.

«Са вахара истори са Даьхен историе дакъа да», яхаш яздаьд Шевченко. Да а да из иштта.

Шевченкол хьалхагIа а хиннаб украински халкъа писателаш. Цхьабакъда, из визза вола халкъа хьалхара поэт хиннав. Ший стихай хьалхарча сборниках «Кобзарь» аьнна цIи тиллай цо. Цун поэзех йизза тилла йоагIаш тилла цIи я из. Украински халкъа поэзе тIа хьахинна а халкъа иллеш хинна дIаайтта а я цун стихаш. Поэт дийна волча ханне а хIара цIагIа йовзаш, ховш хиннай уж, къахьегача наха шоай дукха веза поэтах «да» оалаш хиннад. Чулоацамга а формага а диллача халкъа кер чура уйлаш, цунна дага доахкараш, цун хьашташ, ахархой революце идея ювцаш я Шевченко поэзи.

Н. А. Добролюбова цунах аьннад, Тарас Шевченко «визза вола халкъа поэт ва... Цун ерригга уйлаш а хетараш а халкъа вахаро маяххара да».

«Ший вахар кадош цо яхача дешашца кадаш йолча ерригача Малороссе дешаш, казакий хала вахар цо дувцача дерригача халкъа вахар дувцаш хозаргда хьона», яхаш яздаьд цох Горьке.

19-ча бIаьшере 30 шерашка язде волавеннав из. Из дар Петербурге. Цун хьалхара сборник «Кобзарь» арадаьннад 1840 шера. Бакъда дикагIа а политически хьакъехьа ший моттиг йовзаш а язде волавеннав из 40 шерашка (1844 шера денз 1847 шерага кхаччалца).

40 шерашта юккъе къаьстта эггара хьалха ший Дай-мехка — Украине ваха хинначул тIехьагIа, цун поэзи революционни а политически а хьакъехьа лакхлу, цо доастама доаккх вахара чухь хоарцо еш мел дар. Цу шерашка цо язъю чIоаггIа йовзаш йола «Еретик», «Кавказ», «Шийла Яр», «Васкет», «ГIа», «Бов» яха а кхы дуккха а стихаши поэмаши.

Цу произведенеш тIа поэто халкъа га доаккх, цун бала а гIайгIа а ювц, чIоаггIа нах тIахьех низ-Iоткъам берашта духьал къовсам лоаттабара. Герз бе а делла, самодержавена духьал къовсам лоаттабелга Шевченко политически поэзе керттера тема а хиле дIаотт.

Цу шерашка язъю поэта эрсий царизма Кавказе лоаттаеча колонизаторски политикан духьал майрра «Кавказ» яха ший поэма. Кавказа халкъашта тIехьа а этта, цо эгIазваха вий кхайкаю шийна гоамача, къизача колонизаторашта. Цу поэма тIа Шевченко йоах:

«Молдаванинтгара финнага кхоачаш
Цхьанна меттал дош ца оалаш»

йола халкъий набахте я паччахьа империи. Кавкази Кавказе хинна тIемаши дага дехача поэта дагайох Кавказе халкъо хьаяь лергйоаца Прометея образ. Халкъа низеи из цIаккха лергдоацаш хиларей образ а хиле дIаотт Шевченкона Прометей. Реакценей наха низ-Iоткъам барам поэто духьал оттаду ший бокъонца дола истори а ираз а хьадер, ше дола халкъ.

1908 шера Шевченко поэмана лоама бердах вийхка воаллача Прометея сурт диллар гIорваьннача эрсий художника Репина. Ше диллача сурта кIал Репина яздаьд: «Украина сийлахь-воккха халкъа поэт дагаваллара. И. Репин. 1908», хIаьта сурта саьнга «Озлехь денз Прометейна Iазап деш я цига аьрзи» яха цитата доаладаьд.

Къилбаседа Кавказе дахача халкъашта из факт къаьстта дика я: поэта белгалдаьккхар цар вахар а украински халкъеи паччахьа Россе дахача кхыча халкъийи вахар а цхьатарра хилар.

Шевченкос хьаллоацаш хиннаб паччахьа Iаьдалаи бIаьхийча нахаи духьал халкъаша лоаттабу къовсам.

Шевченко тешаш хиннавац даьлах а дынах а. «Нагахь санна наха дыно аьннар мара ца деш хилча, цIаккха хьаькъал дегIа ца доагIаш бола лаьш хургбар царех», яьхад цо. Поэта кхетадеш хиннад ды халкъ мукъадалара, цо лоаттабеча революционни къовсама духьал болга. Ший стихотворенеш тIа дына духьал язду цо.

Къахьегама классех болча наьха хула интернационализма уйла йоккха йолаш хиннав Шевченко: дерригга а революцеца дувзаденна мел дола, дика мел дола хIама дезаш, моллагIча къамах бале а, бIаьхий нахи эксплуататораши гоама болаш, царех украински либералех санна ший моастагIий лоархIаш хиннав из. Халкъий барт-цхьоагIо а доттагIал а чIоагIдара тIехьа къовсам лоаттабаьб цо.

Дукха поэмаши стихотворенеши язъяьй Шевченкос эрсий меттала. Эрсий меттала яздаь да цун «Дневники» повесташи. ЧIоаггIа дог айденна а доккхал деш а бийцаб поэта декабристаш. «Сий дола паргIато бахьан къовсам лоаттабераш», «Эггара хьалха кортамукъал кхайкаяьраш» оалаш хиннад цо царех. Герценах «апостол», Пушкин «вай лергвоаца поэт» а ший хьехархо а лийрхIав цо. ХIаьта ше вахачара вохаваь кхычахьа дIавахийта волаш, шийна Лермонтова произведенеш яхкийтар дийхад поэта.

Ше цигара цIавеча Шевченкос чIоаггIа доттагIал тессад Чернышевскеца а цун уйлана тIехьа барашца а.

Эрсий культураи эрсий искусстваи дог ура а увттадаьд, новкъостал а даьд массаза Шевченкона.

Украина хьалхара поэт — революционер ше хиларца цхьана Iилмани хьаькъалеи низах тешаш, Украина халкъа бераша школе дешар Iомаде йиш хургйола ха йоагIаргхиларга дог доахаш вола воккха просветитель а хиннав Шевченко. Iилман а цунна хьалхашка латтача декхарий а цар къахьегамхошта луш болча пайданга хьежжа мах беш хиннаб цо. «О, агрономаш-филантропаш! Марса меттел цхьа машин араяккха оаш. Цунца оаш Iалаьмате доккха новкъостал дергда адамий хала къахьегам аттача баккхара», яьхад Шевченко. Ший тIеххьарча шерашка украинций меттала дола «Южнорусский букварь» яздаьд цо. Цхьабакъда, помещикаши мозгIараши чIоаггIа духьал хиларах нахага дохкийтадац из, хIана аьлча дына ламазаш а доацаш, халкъа багахбувцама произведенеш цу тIа хиннадаь.

19 бIаьшере йистейоалаш украински халкъа дукха везавенна ца Iеш, паччахьа Россе дахача кхыча халкъашта а дукха везавелар Шевченко. Чернышевске яздаьд, «Шевченко санна вола поэт волаш доа малорусски литература наьха диканга дог даха дезаш дац хIанз», яхаш. Эрсий а украинций а дуккхача композитораша — Лысенко, Мусорске, Чайковске, Рахманинова лергдоацача «Кобзаро» дог ура а увттадеш, Шевченко стихашта музыка увттаяьй. Цун дуккха стихаш дерригача советски халкъа дукха деза иллеш а хинна дIаайттай. ХIанз гениальни поэта йоазош СССР-а а халкъа демократе мехкий а дуккхача къамий меттала даьха да. Цун цхьадола йоазош нохчийи гIалгIайи меттала а даьхад.

Советски халкъо массаза а сий дергда украински кобзара, патриота, шек варгвоацаш хиннача революционера, сийлахь-воккхача поэта — Тарас Григорьевич Шевченко.

В. М. БЫЛОВ,
Нохч-ГIалгIай педагогически института доцент, филологически Iилмай кандидат.

ЛЕНИНГРАД. Москверча Ерригсоюзни кlадай выставке дика могаьй Вера Слуцкаяй цlерахча фабрика продукци. ДегIаухаш дола наьха хьашташ кхоачашдара духьа, предприяте болхлоша чIоагIа терко ю кIадаш дикагIа хьадара а беса хозагIа хилийтара а. Укхаза вIаштIехьдаьккхад хьерча ца луш, диттачул тIехьагIа аьшк тоха а ца езаш, бос а ца бовш дола тIех дика кIадаш арахецилга. ДукхагIа да кIадаш тIа увттадеш дола зизаш.

ССКП XXII съезда сийна яхье йоалаш, коллективо лаьрхIад съезд хьаелла ди тIакхоачаш планал совгIа 1,5 миллион метр цхьоалагIча сортах дола кIада кийчде.

Сурта тIа: Коммунистически къахьегама ударник Шаламова Иннеи (аьрдехьа) Бахтиярова Галинеи.

П. Федотова сурт.

ТАСС фотохроника.

Бlаьстанга кийча ба

ССКП ЦК январски Пленума решенеш кхоачашъеш Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза къахьегамхоша чIоагIа теркам тIабохийт хьажкIаш хьалкхеяра.

Укх шера дIаювргья 900 гектара тIа хьажкIаш, царех 350 гектара тIа — ялатийна лаьрхIа. ДIадахача шера йийначул 100 гектар дукхагIа хул уж. ХьажкIаш лелаераша лаьрхIад хIара гектара тIара 30 центнер фуалъяьха хьажкIаши 250 центнер моша доакъари даккха. Шелковской районерча екъача аренашкарча хьалашка хьежача атта декхараш дац цар тIайицараш, цхьабакъда, уж декхараш толамца кхоачашдара хьинаре къахьегаш ба хьажкIаш лелаераш.

Гурахьеи Iайи ремонт а яь, кийчъяь яьннай юртбоахама еррига инвентарь. Тоаяьй 10 сеялка, царех йиъ—квадратно-гнездови а йолаш, 100 макха, культиватораш, лущильникаш. Дерригача лаьтта дIаде дика фу кийчдаьд.

— Инвентарь бахьан долаш болх тIехьабусаргбац,— йоах колхоза керттерча механика Рожков Федора.— Шоай болх дика баьб слесараша Морозов Ефима, Косоротиков Николая, Погорелов Анатоле. Дика тоаяь латт трактораш. Еррига узлашц крепленеши даьтта а хьекха, нийсача мугIарех дIаоттаяь а Iоехка а яда.

ХьажкIаш хьалкхее 4 комплексниц цаI механизированнии звено я вIашагIъелла. Царех хIаранена участкаш хьакъоастаяьй, хьажкIаш дIаераи хьалкхеяраи эшшача дIайийкъай механизмаш.

Золина Лида звеньевая йолча звенос 150 гектара тIа ялатийна лаьрхIа хьажкIаш дIае лаьрхIад укх шера. Звено членаша дош деннад хIара тектара тIара 35 центнер фуалъяьха хьажкIаш яха. Участке хIанзале 500 тонн моттигера удобрени йиллай.

Докхий декхараш латт Гребенюк Михаил звеньевой волча звенона хьалхашка а. 175 гектара тIа силоса лаьрхIа хьажкIаш хьалкхеергья цо. Цу участке хьажкIий шолгIаш дIаяхеи квадраташкара хьажкIаш нийлхъеи лерхIац. Шин огIорахьа культиваци мара ергьяц цига, цул тIехьагIа силосни комбайнаца чуэцаргья. Еррига механизмаш звенога йолаш я.

Пропашни культураш дIаювча кхашка дIаювргья еррига хьажкIаш. Укх Iай хоза ха лаьттача деношка кхашка удобренеш ехкаш хиннаб хьажкIаш лелаераш. Колхозе хьажкIаш дIаювргйолча дерригача лаьтта 1700 тонн кхо диллад.

ХьашкIаш дикагIа хьалкхеяра бола къовсам хIара денна шерлуш латт. ДукхагIа ду кхашка балхаш. Къаьстта дика вIаштIехьбаьккхаб хьажкIаш дIаювргйолча участкашка хий деттара болх. Колхоза мелиоратора кулгал а деш, хий детташ ва 18 саг. Харшашкеи такашкеи гIолла детт хий.

ЦхьоалагIча комплексни бригаде хIанзале 150 гектара тIа хий техад, шоллагIча бригаде — 100 гектара тIа гаргга. «Шевелево» яха ушал йолча моттиге хьажкIаш дIае лаьрхIа гурахьа яьхача 200 гектар лаьттан тIа диск токхадеш ба хIанз трактористаш Джамалов Хьасани Теслин Павели. Шинна а бригаде тIоадал соцаяра зяба тIа макха боаккхаш латт.

Квадратно-гнездови хьисапе ялат дIадувш балха йоккха говзал йола Кандауров Ивана хьажкIаш лелаеча Капчеринска Таисе звеноца цхьана хьажкIаш хьалкхее лаьрхIад. Цар дош деннад 114 гектарах хIаране тIара 50 центнер хьажкIаши, хIаьта 71 гектарах хIаране тIара 250 центнер силоси кийчъе. ХIанз Иван звено членашца кхашка удобрени ехкаш ва.

ССКП XXII-ча съезда сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь, хьинаре къахьегаш ба «Коминтерн» яхача колхоза къахьегамхой.

С. СУЛИН.

Кагирхой сий дола гIулакхаш

Хьинаре къахьийгад Сталински районерча комсомольцашеи кагирхошеи семилетка 2-ча шера. Мехкдаьтта чакхдоаккхачеи химически заводашка вIашагIтеха а болх беш а я 204 комсомольско - кагирхой коллектив. Цу ерригача коллективаша хьинаре къовсам лоаттабу коммунистически къахьегама коллектив яха сийлен цIи яккхара. ХIаьта царех 32 коллективо яккха а яьккхай из.

Грознерча крекинг-заводерча комсомольцашеи кагирхошеи духхьал 1960 шера 4-ча квартале электроэнергии, пари, доагами, хийи, кхыйола мехкдаьтта продукташи кхоярах 1700000 сома пайда баьб паччахьалкхенна. ХIаьта семилетка чотах 30 совгIа рационализаторски предложени балха юкъе а йихьай цар. Цу заводерча коммунистически къахьегама коллектив яха цIи яккха къовсам лоаттабеча 19 комсомольско-кагирхой коллективах ворхIне из сий дола цIи яьккхай.

Шоаш тIайийца социалистически декхараш сийленца кхоачашдаь Н. Островске цIерахча комсомольско-кагирхой установка (нач. Ф. Власов, комсорг В. Медведев).

Заводера дукхагIа бола кагирхой болх бешшехь а дешаш ба. Цар деш сайрийнарча школашка, техникумашка, институташка, техминимума кружокашка, шоай общеобразовательнии культурно - технически знанеш лакх а еш.

Семилетка шоллагIча шера доккхий къахьегама толамаш а даьхад, хIанз кхы а дикагIа къахьегаш а ба производстве хьалхле лелаераш: операраш Ю. Лопатинский, П. Сторчило, оператора гIонча Ахмадов, рационализатораш А Ильичев, А. Мельник, В. Чуприн, иштта дукха кхьобола кагирхой.

1961 шера Сталински райкомо ВЛКСМ мугIарашка хьайцаб заводерча кагирхошта юкъера дикагIа бола производственникаш: насосчица М. Ющенко, оператора гIончаш К. Альбеков, В. Амхадов, Х. Темирханов.

Доккхий декхараш тIайицад крекинг-завода коллективо а кагирхоша а укх 1961 шера. Цар лаьрхIад паччахьалкхен план 25-ча декабре кхоачашъе, дукхача производственни процессашта автоматизации механизации е, хIара кхоалагIа вола комсомолец рационализатор хилийта, болх беш йола моттигаш цIена хилийта, 2500 тонн мехкдаьтта продукташ кхое, 100 тонн металлолом тулъе. Цул совгIа цар лаьрхIад шоай комсомольско-кагирхой установкашка 360000 киловатт сахьат электроэнергии, 1300 тонн доагами 3090000 $м^3$ хийи, 33000 тонн пари кхобе.

ЛоархIамболлаш йола къахьегама коталонаш а йоахаш, къахьегаш ба хIанз крекинг-заводера комсомольцаши кагирхойи. Цхьанне санна массане а хьинаре къа а хьегаш, семилетка план ханал хьалхагIа кхоачашъе а ССКП XXII съезда сийленца накъа баха а лаьрхIа ба крекинг-заводера къона патриоташ.

В. ВАЙРАДЯН,
ВЛКСМ Сталински райкома секретарь.

Доазол дехьара

Инде правительства яь решени

ДЕЛИ, 5 март. (ТАСС). ОАР-а, Цейлона, Либериес еннача предложенеех Кхерамзлен Совето оттаьйча резолюцега хьежжа Индийски правительствас лаьрхIад Конго 3 эзар салтеи эпсараши юкъебола бригада яхийта. Конгорча ООН-а эскара цхьа дакъа хургда индийски бригадах. Селхан сайрийна Индийский къаман конгресс яхача парте парламентски группа заседане цу хьакъехьа хоам бир Инде премьер-министра Нерус.

Нерус дIахайтар Конгора халкъа болам тоIабеча юкъе дакъа лоацаш, е ООН-а карахургдолаш дIаденнача кхыча мехкий эскарашта духьал еча операцешта юкъе дакъа лоацаш Инде эскар хила йиш ца хилар.

Алжире французски эскара хинна зулам

КАИР, 6 март. (ТАСС). Укхаза кепа техай Алжирски къам мукъадаккхара эскара лакхехьарча командоване 22-ча феврале денз 26-ча феврале кхаччалца йолча хана чухь Алжире лаьттача тIема коммюникена.

Цу хана чухь, французски эскарах 224 саг вийнеи 200 саг гаргга човнаш яьи хиннаб, йоах коммюнике тIа. ХIаьта 40-нел совгIа военни автомашинаш йохаяьй, йиъ военни самолет чуяхийтай, военни эшелон эккхийтай, французски дукха герзи тIема кхоачои хьаяьхай.

Вахарца техкад Советско-индийски доттагIал

А. Н. КОСЫГИН ДАЙ-МЕХКА ЦIАВАХАР

ДЕЛИ, 5 март. (ТАСС). Инде Премьер-Министра Джавахарлал Нерус вийха ваха Инде 12 ди даьккхачул тIехьагIа самолетаца Даймехка цIавахар СССР Министрий Совета Председатела заместитель А. Н. Косыгини Инде гIолла лелаш цунца хинна новкъостийи.

Палам яхача Делерча центральни аэродроме чIоагIа везвеш накъаваьккхар советски мехкара воккха хьаша.

Индийски кепайоазон викалаша дехар дарах цигара ше аравалалехьа А. Н. Косыгина дийцар Инде ше яьккхача ханах шийна дагадессараш. Эггара тха дикагIа йола уйлаш, аьлар А. Н. Косыгина, кердача Индеца — таханарча Индецеи гарггарча цун кхоаненцеи ювзаенна я.

Тхо хьежад индийскии советскии специалистий а болхлой а къахьегамца хьалъяьча Бхилайски металлургически заводо беча балхага. Советски Союзо шийна декхар тIайийцад из завод шеръяра Индена новкъостал де аьнна. Шеко яц советскии индийскии гIишлонхошеи металлургашеи цхьана къахьегаро из декхар толаме кхоачашдергхиларах.

Деле вIашагIдетталуча хана дика, гуччахьара къамаьлаш хиннад тха, аьлар дIахо А. Н. Косыгина, Премьер-Министраца г-наца Неруца, министрашца, планови комиссе членашца.

Инде Премьер-Министр тIа а волаш кулгаш яздаьд Индена 600 миллион рупий керда советски кредит далара хьакъехьарча соглашенена. Дуккха лоархIамера промышленни предприятеш хьалъе лаьрхIад цу соглашенех. Цу тайппара дIахо а дегIаухаргда советско-индийски экономически гIулакхаш.

Мятежникаш тIа-тIа дукхагIа хьаьрбувл

НЬЮ-ЙОРК, 5 март. (ТАСС). Доазол дехьарча информационни агентстваша деча хоамаша хьахьокх, Хаммаршельда хьалхле а лелаеш «ООН-о Конго лелаеча операце» конголезски кризис дIа а ца йоаккхаш, из кхы а кIоаргъелга.

Ассошиэйтед Пресс яхача агентства Леопольдвилерча корреспондента беча хоамах, 3 марта Банана яха тIема-форда база шоаш хьалацачул тIехьагIа, ООН-а судански подразделене тIахьожам беш йолча Матади яхача портах летар Мобуту эскар.

ЛОНДОН, 5 март. (ТАСС). Тахан Iурра Матади яхача порте ООН-а эскара юкъерча судански салташтеи Мобуту эскара доакъоштеи юкъе кхы а тIом хилар.

Рейтер яхача агентства корреспондента беча хоамах, Матади го баь я. Леопольдвиле йода телефон хоадаяьй.

НЬЮ-ЙОРК, 5 март. (ТАСС). Юнайтед Пресс Интернейшнл яхача агентства беча хоамах, Судана салташта духьал чIоагIа тIом баьчул тIехьагIа мобутовцаша караоалавир Матади порта радиостанце гIулакх деш вола Канада 5 связист.

Доазол дехьарча информационни агентстваша деча хоамех, Матади порте хиннача зено кхерам тIатоссаргба «ООН-а Конго еча операцена», хIана аьлча ООН-а эскара тIа мел дахьа хIама цу порте гIолла доагIа.

МАРОККОРА ФРАНЦУЗСКИ ТIЕМА БАЗАШ ДIАЙОАХАРГЙОЛАШ Я

РАБАТ, 6 март. (ТАСС). Марокка паччахьа Хьасан II-гIчо селхан радио чугIолла халкъага хоам баьб, укх денношка французски правительстваца къамаьл даьчул тIехьагIа укх шера октябрь беттага кхачалехьа марокканcки территорера еррига французски тIема базаши авиационни школаши дIайоахаргхилара хьакъехьа. Марокканеи Францeнеи юкъе соглашени хинна хиларах.

Фу эш лаьтташ докъа ца далийтара

Нохч-ГIалгIай республика колхозийи совхозийи ялаташ дика хьувкъийтара боккха лоархIам болаш гIулакх да лаьттанцара тIоадал ца йойтар, лаьтташ докъа ца далийтар. Республика дукхагIа йолча районашка дIаяхача гурахьа шортта йоачаш хилларо торо хулийт 1961-ча шера ялаташ дика хьувкъаде, цхьабакъда, лаьттанцарча тIоадала цхьаккха тIадам зехьа бовргбоацаш, хьисапаца де деза оахамцара балхаш.

МалагIа балхаш де деза оахамаш докъа ца далийтара, бIаьстии аьхкии маэшша йоачаш ца хуле а укх шера ялаташ дика хьувкъийтара? Ялаташ дIаделехьа оахам шаьрде деза. Оахама тIехе шаьра хилча лаьтта кIезигагIа докъалу. Оахамаш шаьр а ца деш хьажкIаш а кхыйола культураш а соахка дIаерах доккха зе даьлар Наьсарени Надтеречнии районашкарча совхозашта.

Шийи ханна оахам тIа макхаш даьхача лаьтта шаьрлу, докъа ца луш дукхагIа гов, цамца доал, дIайийна культураш дикагIа хьатIайоал, дегI дахь. Оасарах цIенеи гуйра чакхйоаллача хана аьхаи долча лаьтташ тIа бIаьстан культураш дIаювш хилча, культиваци а ца еш, макхаш даьхача дикагIа да. Цхьан лерах шолхакхолха даха гIерташ ха ца а йоаеш, беррига низ тIа а бахийта, цкъарчоа дерригача лаьттан тIа чакхбаккха беза макха. Макхаш доахача хана, макха цергех хьалийта чIегIаш каст-каста дIаяха еза.

Республика цхьацайолча колхозашкеи совхозашкеи хIанз а аха дезаш лаьтташ да бIаьсти дIаювча культураштеи паранеи. Лаьттанцара тIоадал ловргйоацаш балхаш де деза цига а. Эггара хьалха, оахам далехьа лущильникаш токхае еза, цу хана 5 сантиметрал кIоаргагIа дохаде мегаргдац лаьтта. БIаьсти лаьтта оахача хана оахам цешше а тIеххьа-тIехьа макхаш даха деза. Цхьан цергга лерагIа вож цергаш ухаргйоацаш, чIоагIача хьисапаца бе безаш болх ба из.

ЧIоагIа йоачан хиннача хана хига лаьттан тIера тIоа Iо ца бахьийтар духьа пхорагIа де деза бIаьстан культураш дIаера лом-босешка деш дола оахам.

А. ШУМИЛИН,
агроном.

Дика я завода самодеятельность

«Красный молот» яхача завода культура ЦIагIа укх деношка художественни самодеятельностага хьажар хилар. Дика программа кьеккар сталелитейщикий самодеятельноста коллективо.

Геттара дика а говза а самодеятельносте дакъа лоацаш дукха нах гучабаьлар яххлатIча, бархIлагIча, иттлагIча, кхойттлагIча цехашкара. Заводерча гIулакхашца йийза оттаяьй хьахьокхаш йола программа. Дика яр конструктора В. Яковенкос язъяь «Милые форсуночки» яха частушкаш.

К. ТИМОФЕЕВ.

Болх дика бовз цунна

Дика болх беш я Курчалоевски района Бачи-Юртарча библиотеке латта ССКП кандидат Донкаева Шапаат. Дика хов цунна ший болх. Библиотеке ухача нахаца безаме хул из массаза а.

Тайп-тайпара хаттараш тел Донкаевайга библиотеке ухача наха: дунен халкъашта юкъерча гIулакхех, техника дегIаярах. Боккхача безамца жопаш тел цо царна.

ЧIоагIа новкъостал ду цо нохчий мехкарашта. Политпросвещене занятеш ю цо царца. Иштта, дукха ха йоацаш ССКП ЦК январски Пленума, Къилбаседа Кавказа хьалхле лелаерий совещане материалаш ювцаш хиннай Донкаева. Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошта хьалхашка семилетка кхоалагIча шера малагIа декхараш латт дийцар цо царна.

М. БАКАРОВ.

РАДИОПЕРЕДАЧАЙ ПРОГРАММА

8-ча марта: 17.00 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.10 — Кхалсагнохч-гIалгIай поэзеца» передача (гIалгIай меттала); 17.30 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.40 — Дерригача дунен тIарча кхалнаьха дезача Денна хетаяь передача (эрсий меттала); 18.00 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.10 — «Вай кхалнах» — передача (нохчий меттала); 18.30 —«Вай кхалнахага ашарий моаршалаш» — концерт.

УКВ. 19.00 — радиокомпозици «Вай мехкара кхалнах»; 19.32 — нохчийи гIалгIайи ашарий концерт; 19.54 —оесeда «Эрсий къамаьла культурах»; 20.22 — Меерович радиокомпозици «Миссисипи тIа улла городок»; 21.50 — «Лакмэ» яхача опера тIара сценеи легендеи; 22.00 — Мартенсон — «Фортепьяно йола фантазии фуган»; 22.08 — Пуэбло Карлос — «Кубински иллеш».

ТЕЛЕВИДЕНИ: 19.00 — керда хоамаш (эрсий меттала); 19.10 — киноочерк «Зиза техе тоале, тха город!»; 19.20 — телевизионни журнал «Шоана лаьрхIа, кхалнах!»; 20.40 — «Подруги» — художественни фильм.

9-ча марта: 6.35 — «ХьажкIаш лелаерхочун Зармаев IабдулСаIида опыт» — юртбоахама болхлошта передача (гIалгIай меттала); 6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.15 «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.15 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (нохчий меттала); 8.25 — Безама хьакъехьара иллеш; 8.45 — «Сердало» газета обзор; 17.00 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.10 — «Оаха шефство лелаю» — передача (гIалгIай меттала); 17.25 — ашарий антракт; 17.30 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.45 — мехкдаьтта промышленноста болхлошта передача (эрсий меттала); 18.01 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.15 — «Марха кхабарах доала зе» — передача (нохчий меттала); 18.35 — юртбоахама болхлошта концерт.

УКВ: 9.01 — С. Германов — радиопостановка «Гаьнара мехкаш», 9.51 — радиообозрени «Дунен халкъий ашараш»; 10.43 — А. Холминов — Кантата « Моаршал да хьога Даьхе!»; 10.54 — А. Александров Эрсий халкъа шин иллех йола увертюра; 19.01 — Э. Арро, Л. Нормет— «Юрри Румм» яхача оперетта тIара монтаж; 20.43 — спектаклаш тIара иллей концерт (нохчий меттала); 21.02 — Музыкальни очерк «Бетховена къонал»; 22.14 — Советски авторий ашараш а локхаш, иллеш а оалаш оттаду концерт.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Румыне хинна хоржамаш

Румынски Халкъа Республика городашкеи юрташкеи дуккхача наха лика дакъа а лоацаш, чакхдаьлар селхан халкъа Iаьдала лакхерчеи моттигерчеи органашка — Сийлахьйоккхача Къама Собранеи халкъа Советашкеи хоржамаш делга.

Мехка ерригача моттигашкара халкъа демократе фронта Центральни Совете хоамаш хьаух халкъа демократе Фронта кандидаташ хоржаш шоай харжара бокъонех болхлошаахархоша, интеллигенце, студенташа, эскарацарча наха, кхалнахеи маIача нахеи, кагирхошеи кхийнарашеи бизза пайда эцарах.

Республика къахьегамхой керда къахьегама толамаш доахаш, производственни заданеш кхоачашъеши тIеххоачашъеши накъа бахар цу денна. Хунедоарски металлургически комбината Социалистически Къахьегама Турпал Штефан Трипша керте латтача сталеварий бригада бийсанна планал совгIа 100 тонн болат лоаладаь сменера йоагIача тайпара ера кхадж тасса.

Iуйрийна 9 сахьат доалаш Добруджски области кхадж тессар берригача харжархоех 45 процента, Банатскии Брашовскии областашкеи Марамурешски автономни областеи — 33—34 процент. Бухарейски, Арджешски, Кришански, иштта кхыча дуккхача областашка 18 сахьат доалаш кхадж тессабар 96 процентагара 98 процентага кхаччалца болча харжархоша.

Румынски халкъа доккха цIей хилар кхадж тоссача денах. БIарчча дийнахьа майданашка, улицашка, харжархой участкашка хозар музыкеи доаха иллеши, художественни самодеятельноста коллективаша концерташ увттадора.

ШОРТТА УДОБРЕНЕШ ЕХКАЙ

«Самашкинский» совхоза шоллагIча отделене коллективо дика хьажкIаш хьалкхеяьй дIадахача шера. ПаччахьалкхенНа хьажкIаш дIаялара план тIеххоачашйир цо. Уж толамаш цаха йиш хилар отделене болхлошка къахьегама дикагIа йола методаш балха юкъеккхахьарах.

ДIадахача шера санна укх шера а хьажкIаши шекар доаккха свеклаи дIае зябь аьхай отделене механизатораша.

— ССКП ЦК январски Пленума решенеша,— йоах механизаторий бригадира Абулвахабова,— дегаш гIоз а даьха, доккхий толамаш даха лаьрхIар оаха. Пленуме Никита Сергеевича Хрущева даьча къамаьло дика хьехам лу юрта боахама культураш дикагIа хьалкхеяра, моттигерча удобренех бизза пайда эцара. Укх шера 270 гектара тIа шекар доаккха свеклаи хьажкIаши хьалкхее еза тха. Кхашка мамогга дукхагIа удобренеш яхкара хьинаре къахьег оаха. Механизатораш И. Хасанов, М. Бадалиев, I. Газиев, А. Эдиев кхашка удобренеш ехкаш ба. ХIанзале 1700 тонн удобрени йиллай кхашка.

В. ДЖАМБУЛАТОВ.

Хьаькъал а унахцIено а йохаю мархаша

«Хьанзарча хьалашкарча партийни пропаганда декхарех» яхача ССКП ЦК соцам тIа белгалдаьккхад, дына духьалара пропаганда парте наха юкъе беча политически балха лоархIамера дакъа хилар. Дынца дувзаденнача гIулакхаша, дыно деча харцахьарча хьехамаша, цо дувцача ца хиннача хIамаша цхьаболча наьха уйлаш баьд а ерзаю, коммунизм хьалъяра новкъарленаш а ю, цхьабола нах керда вахар хьалдеш боаххача советски наха юкъера а боах.

Уж дынах дувзаденна дола харцахьара гIулакхаш дIадоахаш дикка балхаш даьд вай республике. Iилман-атеистически пропаганда эшаш йола керттера материал я вай мехка хьалъеш латташ йола коммунистически общество, денгара ди массаз доала къахьегама коталонаш йоахаш бола советски нах.

Вай тамаш яц, Октябрьски революци ялалехьа нохчашеи гIалгIашеи ды лелабаьб аьлча. Колониальни Iоткъамо тоIадаь даьллача Нохч-ГIалгIай къаман кхы де хIама хинна а дац, дынца шоашта саIехам ца бича.

Йовзаргйоацаш чIоагIа тоалуш эргаювл Нохч-ГIалгIайче. Хувцаденнад нохчийи гIалгIайи къаман гIулакхаш а. Дына а къаьнарча заман воча а гIулакхашца хIанз чIоагIа къовсам лоаттабе безаш да вай. Къахьегамхой уйлаш тувлаяь ца Iеш, дегIа а доккха зулам деш дола хIама да мархаш кхабар.

Дыно дувцачох, рамазан бетта (мархий бетта) дала къорIа Мухьамад пайхамарга лаьтта доссадаьд, из бутт безбеш дала ше оттадаьд мархаш. Iалаьмате чIоагIа хала хIама да тешаш бараштa кхоачашданза даргдоаца декхар а даь, тIаоттадаь мархаш. Мархаш ца кхабар доккха къа да, йоах дыно. Исламо беча хьехамах, марха долча саго дийнахь сарралца хIама даа, хий мала, гIаьле оза йиш яц. Марха долча сага бага хий кхарза, тIаьрьюкъ йизза хий дотта, човна молха хьакха йиш яц, хIана аьлча дегIах дIаэр кхерам ба царех хIама, тIаккха марха дох.

Мархаш долча хана дынах тешаш болча наха дунен тIара вахар дага а ца дохаш, венначул тIехьагIа хургдар, Аллахь дага лоаттош уйлаш е еза, яхаш дувц ды лелабераша. Мархий бетта дынах тешаш болча наха далла ламазаш де деза, дунен тIара вахар дош дац, яхаш а дувц цар. Аллахьа цIерах къорIа тIа йоах: «Оаха вахара чухь царна (наха) баха эша хIамаш дIадекъ, цаIаш вокхарна лакхерча лагIа тIа боах, царех цхьабараша вокхарех шоай Iаьдала кIаллатта лаьш бергболаш». Цу дешаша дика кхетавеш дувц, исламо хьан хьашташ кхоачашду, къаьстта аьлча къорIаи суннаи маяххара нийсдаь оттадаьча шариIато хьан хьашташ кхоачашду. Мархаши дына кхыдола гIулакхаши доацача хIамах нах тешабара, къахьегамхой тувлабара тIадерзадаь да. Къахьегамхой даьлах тешаро эксплуататорашта новкъостал даьд нах Iеха а беш, боацабе, шоаш бовхарашта духьал къовсам лоаттабергбоацаш наьха хьаькъал юхадетта. «Тешаш дараш дала яххар деш хилалаш, цо вайтачо а шоашта юкъерча Iаьдал бе доаллачо а яххар деш хилалаш, «йоах къорIа тIа». «Оаха (дала) рузкъа кхачийтача цхьаболча дезалий хIаманна хьоташ бIарахьежар бакъахьа дац», йоах цу тIа. Моллашеи дына керте латтача кхыболча нахеи шоай болча низаца хьаллоацаш а лораеш а хиннай эксплуататорски строй, чIоагIбеш хиннаб эксплуататорски идеех бола баьдеча наьха тешам. Цудухьа кIезига моттигаш хиннаяц маьждигашта керте латтарашта лаьрхIа паччахьа Iаьдало бусалба нахагара налог йоаккхаш. Паччахьа Iаьдало чIоагIа Iазапаш деш хиннад исламо тIадехка декхараш кхоачаш ца деча бусалбашта. Паччахьа Россе капиталистий предприятешка болх беш хинна бусалба нах—болхлой марха ца кхабарах балха тIара дIабаьха моттигаш я. Мархий бутт эггара а йоккхагIа йола политически кампани лоархIаш хиннай бусалба дына керте латтараша, паччахьа Iаьдало новкъостал а деш чакхдоахаш хиннад мархаш. Самодержаве декхар а даь, моллашта тIадожадеш хиннад из кампани мамогга дикагIа чакхъяккхар. Нагахь санна из кампани мелъялийтача, моллаш бехктокхаме озаш хиннаб. Нах бовха аттагIа хилийта эшаш хиннад эксплуататорашта мархаш.

ХIанз вай халкъа юкъера мархай чIоагIало дIаяьннай, берригача дына чIоагIало йоалаш санна. Цхьабакъда, цхьаболча тIехьабисача, баьдеча наха юкъе диса да из дIаяхача заман во гIулакх.

Вай республике долча хIамашка хьежача дика гуш да цунах доала зулам. Дынах тешаш барашка мархаш кхоабийт дына керте латтараша. Цу наьха низ бохабе а цар производстве беча балха овсарле лохъе а гIерт уж. ХIама даанза меца а хьогвелча хий мала йиш йоацаш а волча сага фу болх булургба. Цул совгIа, кхоабачун дегIа а чIоагIа зенне да мархаш. Дийнахь сарралца хIама ца дуаши хий ца молаши а лийнна, саррахьа цIаьхха дукха хIама йиача а, марха дехкаш сатассалехь, вIалла дегIа ца эшача хана цIаькха хIама йиача а атта ченна чIоагIа кхераме лазар хул.

Нохч-ГIалгIай мехка дукха моттигаш я школе деша дагIача берашa мархаш кхоабаш. Цар дахьача дегIа, унахцIенонна, дешара доккха зулам доал цох. Цул совгIа, берий сакхетам телхабу цар, материалистически дуне довзара духьале ю. Хьехархоша цу гIулакха мабоагIара теркам ца беча школашка дынах тешаш дай бола бераш дукхагIа кIалдус мархашта. Общественни организацеша чIоагIа кхетама болх бе беза берашта юкъе дын «хьехам» хургбоацаш.

Дына дезача деноех эггара доккхагIа лерхI мархаш доаста денош. Цу деношка дуккха бола нах балха а ца болхаш, цунца къахьегама дисциплина а телхаеш, производственни планаш кхоачашъяра новкъарле еш моттигаш я.

Мархаш доаста ди дездеш шу дикагIа оттаде гIерташ, дынах тешаш болча наха шоай боахамашта доккхийзенаш а деш дукха хьайбаш доаду. Дына хьехамаш деш болча наха къаьстта чIоагIа «къахьег» цу дийнахьа. Дуккханахьа кийчдаь даараш а дуащ, цар чIоагIа хьехамаш ду, мархаш кхабар а уж доаста ди дездар а дика лаьрхIа да яхаш доацараш а дувцаш. Цар дувц наха мархаш кхабар доккха ираз да яхаш. ХIаьта цхьабараша тхьовра денз хьадоагIаш дола гIалгIай Iаьдал да мархаш кхабар яхаш а хьех. Цхьабакъда, мадарра аьлча, нохч-гIалгIай халкъаца дувзаденна хIама долаш дац из. Из шариIатах юхедиса зулам да, Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци ялалца йолча хана хьал долча наха новкъостал даьд цо къахьегамхошка цар яхар дайтара, уж баьдеи тоIабаьи боахкабара. ХIаьта хIанз из а исламах юхедиса кхыдола а хIамаш леладаро новкъарле ю вай халкъа коммунизмага дахара.

Сага сий доадеш болча дыно яхарашка хьежжа дездеш долча цу цIейшта тара а доацаш, вай да бокъонца халкъа цIейш. Вай советски цIейш — уж да бокъонца дола деза денош, царца къахьегамхоша белгалдоах советски халкъа вахар чухь боккха лоархIам болаш дола сий дола гIулакхаш. Бокъонца дог гIоздоалаш цIейш да: Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци, 1 Май, 8 март.

Вай халкъий деза денош — уж сага низахи хьаькъалахи хинна цIейш да. Уж да вай Даьхен халкъий сийлахь-доккхача доттагIлен цIейш.

Хь. БОКОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре.

Йоккха зал — **«Кхоане дика йола саг».**

Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1 — **«Форма йоаца салтий».**

Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

ЗIамига зал № 2 — **«Кхоане дика йола саг».**

Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.

ЗIамига зал № 3 — **«Марийнай кхел».**

Долалу: 9. 15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 8.15, 10.15.

«Родина» яхача кинотеатре.

«Кхоане дика йола саг».

Долалу 8.50, 10.25, 12.05, 1.45, 3.25, 6.45, 8.25, 10.

«Цхьан ханара кхалнах».

Долалу: 5.05.

РЕДАКЦИ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 15. **Телефонаш:** редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 15. **Телефоны:** редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3. Типография имени 11 августа 1918 года. г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ02037 Заказ № 1611